

**T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI
HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMU İLE GENEL
ÖZYETERLİLİK SEVİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ: KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

İSKENDER ÖZATLI

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS**

**MAYIS
2022**

**T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI
HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMU İLE GENEL
ÖZYETERLİLİK SEVİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ: KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

İSKENDER ÖZATLI

**DANIŞMAN
PROF. DR. AYŞE FULYA MANER**

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS**

**MAYIS
2022**

ETİK BEYAN

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi beyan ederim.

İskender ÖZATLI

TEZ ONAYI

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İskender ÖZATLI tarafından Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER'in danışmanlığında hazırlanan "Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kırklareli Üniversitesi Örneği" başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 24 /05/2022 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı (Danışman)

Prof. Dr. A. Fulya MANER

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Elifcan CESUR

Kırklareli Üniversitesi

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Kevser TOZDUMAN YARALI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

İTHAF

Hatırası hep aklımda canlı olarak kalacak rahmetli Babama,
Tüm benliğimle sevdiğim oğlum Ömer'e...

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sűrecinde bana tecrűbelerini aktaran tez danıőmanım Sayın Prof. Dr. Ayőe Fulya MANER'e ve hayattaki yol arkadaőım, eőim Yeőim ŐZATLI'ya teőekkűr ederim.

İskender ÖZATLI

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	ii
TEZ ONAYI	iii
İTHAF	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiv
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. <i>Problem Durumu</i>	1
1.2. <i>Araştırmanın Amacı</i>	4
1.2.1. <i>Alt Amaçlar</i>	4
1.3. <i>Araştırmanın Önemi</i>	4
1.4. <i>Sayıtlar</i>	5
1.5. <i>Sınırlılıklar</i>	6
1.6. <i>Tanımlar</i>	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. <i>Özyeterlilik</i>	7
2.1.1. <i>Özyeterlilik ve Psikolojinin Ekolleri</i>	7
2.1.2. <i>Özyeterlilik ve Sosyal Öğrenme Kuramı</i>	8
2.1.3. <i>Özyeterlilik ve Yetenek Arasındaki İlişki</i>	11
2.1.4. <i>Özyeterlilik İnanç Türleri</i>	12
2.1.5. <i>Özyeterliliğin Kaynakları</i>	13
2.1.6. <i>Özyeterlilik Neden Önemli?</i>	14
2.2. <i>Ebeveyn Tutumları ve Helikopter Ebeveynlik</i>	15
2.2.1 <i>Tutum Kavramı</i>	15
2.2.2 <i>Ebeveyn Tutumunun Önemi</i>	16
2.2.3. <i>Ebeveyn Tutumu Çalışmalarının Kronolojisi</i>	16
2.2.4. <i>Demokratik Ebeveyn Tutumu</i>	19

2.2.5. Otoriter Ebeveyn Tutumu.....	20
2.2.6. İzin Verici Ebeveyn Tutumu	21
2.2.7. Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu	22
2.2.8. Helikopter Ebeveyn Tutumu	23
3. GEREÇ VE YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Evren ve Örneklem	28
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.4. Etik Kurul, Araştırma ve Ölçek Kullanma İzinleri.....	38
3.5. Verilerin Analizi	38
4. BULGULAR	41
4.1. Helikopter Ebeveynlik Tutumları ile Genel Özyeterlilik Arasında Bir Korelasyon Var mıdır?	41
4.2. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?	45
4.3. Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?	47
4.4. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?.....	50
4.5. Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?	51
5. TARTIŞMA	54
5.1. “Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Genel Özyeterlilik Arasında Bir Korelasyon Var mı?” Araştırma Sorusu için Tartışma.....	54
5.2. “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma	56
5.3. “Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma	57
5.4. “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma.....	59

5.5. “Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma	60
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	61
6.1. Sonuç	61
6.2. Öneriler	64
KAYNAKLAR	65
EKLER	71
EK-1 Etik Kurul Onayı	72
EK-2 Araştırma İzni	75
EK-3 Genel Özyeterlilik Ölçeği.....	76
EK-4 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği	77
EK-5 Genel Özyeterlilik Ölçeği Kullanım İzni.....	78
EK-6 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Kullanım İzni	79
EK-7 Katılımcı Bilgi, Gönüllü Onay ve Demografik Bilgi Formu.....	80
ÖZGEÇMİŞ	81

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Holden ve Miller'e Göre (1999) 1931'den Bu Yana Yayınlanan Bazı Ebeveynlik Örüntülerinin Kronolojik Listesi	17
Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri	29
Tablo 3.2. AHETÖ Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri	33
Tablo 3.3. AHETÖ Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri.....	34
Tablo 3.4. AHETÖ Duygusal – Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri.....	34
Tablo 3.5. AHETÖ Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri	35
Tablo 3.6. Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Başlama Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri	36
Tablo 3.7. Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Sürdürme Çabası – Israr Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri.....	37
Tablo 3.8. Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Yılmama Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri	37
Tablo 3.9. Dağılımın Normalliği Testi (Çarpıklık Katsayısı)	39
Tablo 4.1. Helikopter Ebeveynlik Tutumları ile Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Ölçek Toplam Puanları)	42
Tablo 4.2. Helikopter Ebeveynlik Tutumları ile Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Genel Özyeterlilik Sürdürme Alt Boyutu ve AHETÖ Baba Formunun Alt Boyutları)	43
Tablo 4.3. Helikopter Ebeveynlik Tutumları İle Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Genel Özyeterlilik Sürdürme Alt Boyutu ve AHETÖ Anne Formunun Alt Boyutları)	44
Tablo 4.4. Helikopter Ebeveynlik Tutumları İle Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Genel Özyeterlilik Başlama Alt Boyutu ve AHETÖ Anne –Baba Formlarının Alt Boyutu)	44

Tablo 4.5. AHETÖ Anne Formu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	45
Tablo 4.6. AHETÖ Baba Formu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	45
Tablo 4.7. AHETÖ Baba Formunun Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	46
Tablo 4.8. AHETÖ Anne Formunun Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları ..	46
Tablo 4.9. AHETÖ Anne Formunun Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik Boyutu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	47
Tablo 4.10. AHETÖ Anne Formu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	48
Tablo 4.11. AHETÖ Baba Formu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	48
Tablo 4.12. AHETÖ Anne Formunun Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.13. AHETÖ Baba Formunun Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.14. Genel Özyeterlilik Ölçeği Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	50
Tablo 4.15. Genel Özyeterlilik Ölçeği Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	51
Tablo 4.16. Genel Özyeterlilik Ölçeği Başlama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları	52
Tablo 4.17. Genel Özyeterlilik Ölçeği Yılmama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları	53
Tablo 4.18. Genel Özyeterlilik Ölçeği Sürdürme Çabası - Israr Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	53

KISALTMALAR LİSTESİ

- AHETÖ:** Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği
- AOYKH:** Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik
- DYKH:** Duygusal – Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik
- EAKH:** Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik
- TGYBKH:** Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kırklareli Üniversitesi Örneği

Bu çalışmada üniversite öğrencileri tarafından algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile öğrencilerin genel özyeterlilik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, gelişigüzel örnekleme ve amaçlı örnekleme yöntemleriyle araştırmaya dahil edilen, yaşları 18 ile 26 arasında değişen 239'u (%59,5) kadın 163'ü (%40,5) erkek olmak üzere toplam 402 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla Demografik Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Genel Özyeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin normal dağıldığı tespit edildiğinden parametrik testler kullanılarak istatistiki analizler gerçekleştirilmiştir. Verilere uygulanan Pearson korelasyon analizinin sonuçlarına göre genel helikopter ebeveyn tutumu (anne ve baba için ayrı ayrı) ile genel özyeterlilik arasında alanyazında belirtildiği gibi güçlü ve negatif bir ilişki bulunmamıştır. Ancak ölçeklerin alt boyutlarının birbiriyle düşük düzeyde korelasyona sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, genel özyeterliliğin sürdürme alt boyutu ile babanın duygusal-kişisel yaşam alanında, akademik-okul yaşamı konularında ve etik-ahlaki konularda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon; genel özyeterliliğin sürdürme alt boyutu ile annenin duygusal-kişisel yaşam alanında ve etik-ahlaki konularda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon; genel özyeterliliğin başlama alt boyutu ile babanın akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon; genel özyeterliliğin başlama alt boyutu ile babanın temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında ise anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon tespit edilmiştir. Helikopter ebeveyn tutumu ve genel özyeterlilik düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için bağımsız örneklemler t testi kullanılmıştır. Helikopter ebeveyn tutumunun cinsiyete ve anne baba birliktelik durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Genel özyeterlilik

düzeşinin ise sadece anne baba birliktelik durumuna göre farklılaştığı bulunmuştur. Bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmış, araştırmanın sınırlıkları belirtilmiş ve ilerideki bilimsel araştırmalar için önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Helikopter Ebeveynlik, Genel Özyeterlilik, Ebeveynlik Tutumları

ABSTRACT

Examining the Relationship between University Students' Perceived Helicopter Parenting Attitudes and General Self-Efficacy Levels: The Case of Kırklareli University

In this study, it was aimed to examine the relationship between the helicopter parenting attitude perceived by university students and the general self-efficacy level of the them. The sample of the study consisted of a total of 402 university students, 239 (59.5%) women and 163 (40.5%) men, aged between 18 and 26. Demographic Information Form, Perceived Helicopter Parental Attitude Scale and General Self-Efficacy Scale were used to collect data. Since it was determined that the data were normally distributed, statistical analyzes were performed using parametric tests. According to the results of Pearson Correlation Analysis applied to the data, a strong and negative relationship was not found between general helicopter parenting attitude (for both mother and father forms) and general self-efficacy as stated in the literature. On the other hand, it was determined that the sub-dimensions of the scales had a low level of correlation with each other. According to results there is a significant, positive and low-level correlation between the first sub-dimension of self-efficacy which is willingness to expand effort in completing the behavior and the sub-dimensions of the perceived helicopter parenting attitude scale (mother and father forms); tehere is a significant and low-level correlations between the second sub-dimension of self-efficacy which is willingness to initiate behavior and the sub dimensions of the perceived helicopter parenting attitude (father form). Independent samples t-test was used to determine whether helicopter parental attitude and general self-efficacy level differ according to demographic variables. It was determined that helicopter parenting attitude differed significantly according to gender and parental relationship status. It was found that the general self-efficacy level differed only according to whether the mother and father were separated or not. The findings were discussed in the light of the relevant literature, the limitations of the study were stated, and suggestions for future scientific research were included.

Key words: Helicopter Parenting, General Self-efficacy, Parenting Attitudes

1. GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. Problem Durumu

Her iktidarın kendine göre bir ideal çocuğu vardır, eğitim ise bu çocuğu üretmek için kullanılabilir en iyi araçlardan biridir (Şirin, 2013). Tarihsel süreç içerisinde “ihtiyaç duyulan” çocuk figürü değiştikçe, çocuk da onun yetiştirilme biçimi de değişmiştir. Antik Yunan’da Platon (1999), Ortaçağ kilisesinin temsilcilerinden Comenius (1910), aydınlanma düşüncesinin temsilcileri olan Rousseau (2005) ve Locke’un (2004) düşünceleri çocuk gelişimi ve eğitiminin temel filizlerini oluşturmuştur. Çocuk süreç içerisinde iyi bir hristiyan, iyi bir müslüman, iyi bir vatandaş, iyi bir yurttaş en masumane haliyle aydınlanma felsefecilerden Jean Jack Rousseau’nun (2005) deyiimiyle iyi bir insan olarak yetiştirilmeye çalışılmıştır. Çocuklukla ilgili en çok dikkat çeken tezler arasında Aries ve Postman’ın tezleri de yer almaktadır. Aries (1962) *Centuries of Childhood, A Social History of Family Life* adlı kitabında çocukluğun toplumsal bir kurgu olduğunu, biyolojik olmadığını iddia etmektedir. Ortaçağda çocuk ile yetişkini birbirinden ayıracak nitelikte çocukluğa özgü doğanın, öğelerin keşfedilmediğini, heykel ve resimlerde çocukların yer almadığını, ileriki zamanlarda ise çocuğa küçük bir yetişkin olarak yer verildiğini; çocuğun, çocuk olarak orta çağ sanatında ve eğitiminde yer almadığını iddia etmektedir. Ariés’in ortaçağda çocukluğun olmadığına dair tezinin yanında literatürde en fazla dikkat eden çeken tezlerden biri de Postman’ın “Çocukluğun Yok Oluşu” tezidir. Postman (1995) ortaçağda çocuk ile yetişkin arasında belirgin bir çizgi olmadığını, çocuklarla yetişkinlerin dünyasının aynı olduğunu ancak Gutenberg’in matbaayı icat etmesi, kitapların basılmasıyla beraber okur-yazar olabilen yetişkinlerle okuryazar olamayan çocuklar arasında bir fark oluştuğunu; yetişkinlerin kendilerine ait dünyalarında çocuklara yer kalmadığı için çocukluk diye başka bir dünya oluştuğunu iddia eder. Telgrafın icadıyla birlikte başlayan, Postman’ın tezini ortaya attığı doksanlı yıllarda popüler kültürün ve kitle iletişiminin en güçlü aktarım aracı olan televizyonla sonlanan süreç boyunca, aydınlanma döneminde belirgin hale gelmeye başlayan çocukluk kavramı, görselin algılanması *ekstra bir çaba gerektirmediği* için yok olmaya başlamıştır. Postman’a (1995) göre 1850 – 1950 yılları

arasında en belirgin haliyle yaşanan çocukluk teknoloji ve televizyonla beraber yok olmuştur.

Tarihsel süreç içerisinde bakıldığında çocuğun doğal ihtiyaçları ve arzuları çok yakın bir tarihe kadar iyi bir yetişkin olmasını sağlamak amacıyla önemsenmemiş, hatta engellenmiştir (Yavuzer, 2004). Anne babalar çocuğun çağın gereklerine göre yetiştirilmesi ve sosyalizasyonu için farklı teknik ve yöntemler kullanmışlardır. Anne babaların kültürel değer yargıları, iyi insan, iyi çocuk gibi algı ve varsayımları ana baba olmaya dair tutumlarını da şekillendirmiştir. Çocuk, geçmişe nazaran günümüzde “biricik” olarak algılanmakta ihtiyaç ve ilgileri ön planda tutulmaktadır.

Çocuğun sağlıklı büyüme ve gelişmesi, doğumdan itibaren içinde bulunduğu aile bireylerinin olumlu ve tutarlı tutumlarına bağlıdır; nitekim çocuk ilk sosyal deneyimlerini ailede edindiği için - özellikle ebeveynlerin tutumları - çocuğun farklı boyutlardaki gelişimi üzerinde etkili olabilmektedir (Özyürek ve Tezel Şahin, 2005). Çocuk ve çocukluk kavramları zaman içinde nasıl farklılaştı ise onu yetiştiren “ebeveyn” algısı da zamanla şekillenmiştir. Çocuğu yetiştirmekle sorumlu ebeveynin nasıl olması gerektiği tartışılmış, “Daha iyi bir ebeveyn nasıl olunur?” sorusu sıklıkla sorulmuştur. Bu da ebeveyn tutumlarını literatürde çalışılan popüler bir konu haline getirmiştir.

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarz ve tutumları kültüre ve zamana bağlı olarak değişebilmektedir. Afat (2013) literatürde ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları ile ilgili bir çok sınıflandırma olduğunu iddia etmektedir. Holden ve Miller (1999) metanaliz çalışmalarında ebeveyn tutumları ile ilgili 18 farklı sınıflandırma olduğunu tespit etmişlerdir. Sümer vd. (2010) 2008 yılına kadar Türkiye’de ebeveyn tutum ve davranışları hakkında yapılan araştırmalarla ilgili sistematik bir tarama yapıp ekseriyetle kullanılan ölçme araçları, örneklem grupları gibi tanımlayıcı istatistikleri ortaya çıkarmışlardır. Demir ve Şendil (2008), Baumrind’in (1966) demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumu olarak kategorilendirdiği ebeveyn tutumlarına Levy (1931) tarafından kavramsallaştırılan aşırı koruyucu aile tutumunu da ekleyerek Ebeveyn Tutum Ölçeği’ni geliştirmişlerdir. Bu araştırmalardaki veriler göz önünde bulundurulduğunda Türkiye literatüründe demokratik, otoriter, izin verici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarının sıklıkla çalışıldığı gözlenmiştir. Son yıllarda özellikle

yurt dışındaki çalışmalar yeni bir ebeveynlik tutumunun geliştiğini/hakim olmaya başladığını iddia etmektedir. “Helikopter Ebeveynlik” olarak nitelendirilen bu tutumu çocuk yetiştirmede kullanan ebeveynlerin en belirgin özellikleri arasında çocuklarını hayatlarının yegane ilgi odağı haline getirmeleri ve çocuklarından akademik başarı başta olmak üzere yüksek başarı beklentileridir (Odenweller vd., 2014). Çocuğun her anını etkinliklerle doldurmaya çalışma, çocuğun yapabileceği işleri ve sorumlulukları onun yerine yapma, fırsat buldukça çocuklarından söz etme, çocuğun öğretmenini rahatsız edecek derecede onun okul hayatı ve problemleri ile ilgilenme (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014) de helikopter ebeveynlik tanımlanırken kullanılan ebeveyn özellikleridir. Başarı odaklı olan bu anne babalar çocuğun hayatı ile ilgili müdahaleci tutumlar sergileyebilmektedir. Kelly vd. göre (2017) helikopter ebeveynler “Bugün biraz hastaydık” gibi çoğul özne kullanmayı tercih etmektedirler.

Anne babanın ebeveyn olmak için yoğun çaba sarfettiği bu ebeveyn tutumunun, aslında çocuk gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğuran bir tutum olduğu iddia edilmektedir (Yılmaz, 2019). Bireyin etrafında olup biten olaylar/durumlar üzerinde etkili olabilecek şekilde bir edimi başlatıp sonuç alınca kadar sürdürebileceğine olan inancı olarak tanımlanan (Bandura, 1994) özyeterliliğin de helikopter ebeveyn tutumundan olumsuz olarak etkilendiği iddia edilmektedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Sosyal öğrenme kuramının temel kavramlarından biri olan özyeterlilik, özyargılama süreci sonunda bireyin bir işi yapıp yapamayacağına dair şekillenen inancı olarak da düşünülebilir. Roy vd. (2018) göre özyeterlilik bir yetenek ölçüsünden ziyade gösterilecek performansa dair inancın ölçüsüdür. Özyeterlilik ilk tanımlandığında göreve özgül bir inanç olarak kavramsallaştırılmışken (Bandura, 1977); Sherer vd. (1982) görev/olay/konu/durumdan bağımsız olarak stresli ve zor durumlarla başetmeye dair genel bir özyeterlilik inancının olabileceğini de öne sürmüşlerdir. Genel özyeterlilik inancı hedef belirleme, hedefe yönelik motivasyon, amaca ulaşma sürecinde karşılaşılan engellerle baş etme, yılmama gibi kavramlarla ilişkili olduğu için yaşam becerileri açısından önemli bireyin kendisiyle ilgili bir inançtır.

Helikopter ebeveyne sahip bireylerin özyeterliliklerinin düşük olabileceği iddia edilmektedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019; van Ingen vd., 2015; Darlow vd., 2017). İfade edilen literatür ışığında, bu tez çalışması helikopter ebeveynlik ile genel

özyeterlilik arasındaki ilişkiyi 2019-2020 eğitim – öğretim döneminde Kırklareli Üniversitesi lisans programlarında kayıtlı 1. sınıf öğrencileri özelinde irdeleyemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkeni helikopter ebeveyn tutumu, bağımlı değişkeni ise genel özyeterlilik düzeyi olarak ele alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

“Üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun, genel özyeterlilik seviyeleri üzerinde bir etkisi var mı?” sorusunu cevaplandırmak bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt Amaçlar

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. Helikopter ebeveynlik tutumları ile genel özyeterlilik arasında bir korelasyon var mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin anne babalarının birlikte ya da ayrı olma durumları ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile genel özyeterlilik seviyeleri arasında bir fark var mıdır?
5. Üniversite öğrencilerinin anne babalarının birlikte ya da ayrı olma durumları ile genel özyeterlilik seviyeleri arasında bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın giriş bölümünde ifade edilen 4 ebeveynlik tutumu üzerine (*demokratik, otoriter, izin verici, aşırı koruyucu*) Türkiye’de birçok çalışma bulunmasına rağmen; yurtdışında oldukça güncel ve popüler bir konu olan helikopter ebeveynlik ile ilgili ülkemizde yeterince çalışma yapılmadığı iddia edilmektedir (Yılmaz, 2019; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Bu durum gözönünde

bulundurulduğunda helikopter ebeveynlik ile ilgili yapılabilecek bir tezin Türkiye'deki ebeveynlik tutumları açısından özgün sonuçlar ortaya çıkarabilecek bir potansiyele sahip olduğu iddia edilebilir. Literatüre sunacağı özgün katkının yanısıra bu tez; ebeveynlerin büyük çaba göstermelerine rağmen olumsuz sonuçlar ortaya çıkaran helikopter ebeveynlik tutumu etrafında ‐iyi ebeveynliği‐ sorgulaması, çocuğu için herşeyi yapan ebeveynlik tarzının zararlarına odaklanması, bu tür bir tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarda yaratacağı sorunları tespit etmesi, ebeveynlere yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi için ilerde kaynak teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir. Helikopter ebeveynlik algısının genel özyeterlilik düzeyi üzerindeki etkisinin çalışılması da iyi niyetli olsalar bile ebeveynlerin çocukları üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etkiye dikkat çekmesi açısından önemlidir. Literatürdeki çalışmaların daha çok helikopter ebeveynliğin olumsuz niteliklerine odaklandığı gözlemlenmiştir ancak olumlu etkilerinin olabileceği de öne sürülmektedir (Lee ve Kang, 2018). Bu tez çalışması, helikopter ebeveynliğin potansiyel olumlu ve olumsuz niteliklerini genel özyeterlilik ve demografik değişkenler açısından tartışmaya açması bakımından da önem arz etmektedir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları aşığıda sıralanmıştır:

- a) Katılımcıların, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Genel Özyeterlilik Ölçeğini içtenlikle yanıtladıkları varsayılmaktadır.
- b) İlgili ölçeklerin ilgili değişkenleri ölçtüğu varsayılmaktadır.
- c) Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi bölümü öğrencilerinin alanla ilgili bilgi sahibi olabilecekleri, araştırmaya katılmaları halinde bu durumlarından dolayı araştırma sonucunu etkileme potansiyellerinin bulunduğu varsayılmış, veri toplanması için erişilebilir bir grup olmalarına rağmen araştırmaya dahil edilmemişlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

- a) Araştırmadan elde edilen bulgular, örnekleme dahil edilen 2019-2020 eğitim öğretim döneminde Kırklareli Üniversitesi'ne kayıtlı Lisans 1. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Veriler mimarlık, şehir ve bölge planlama, hukuk, hemşirelik, ebelik, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, rekreasyon yönetimi, gastronomi ve mutfak sanatları, turizm işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerinin lisans 1. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Bu bölümler dışında kalan bölümlerde öğrenim gören lisans 1. sınıf öğrencilerine sonuçlar genellenemez.
- b) Araştırmadan elde edilen bulgular, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
- c) Uygulama 2019 yılının kasım-aralık ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Ortaya çıkan ilişkiler, katılımcıların ilgili algı ve inanç düzeyleri bu tarih aralığı ile kısıtlıdır.

1.6. Tanımlar

Genel Özyeterlilik: Özyeterlilik, bireyin çevresinde olup bitenler üzerinde etkili olabilecek biçimde bir edimi başlatıp sonuç alıncaya kadar sürdürebileceğine olan inancı olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1994). Özyeterliliğin duruma özgü türlerinin (örneğin akademik başarıya dair özyeterlilik) yanı sıra bireylerin kendileri ile ilgili genel özyeterlilik inançları vardır. Genel özyeterlilik; bireyin günlük yaşamda karşılaştığı zorluk ve stres faktörleriyle baş etmeye dair inancı olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve İlhan, 2010; Sherer vd., 1982).

Helikopter Ebeveynlik: Yılmaz'a göre (2020) helikopter ebeveynlik, çocuk yetiştirmede tutarsız bir otoriterlik ve aşırı korumacılık karışımı bir ebeveyn tutumudur. Bu tutumu çocuk yetiştirmede kullanan ebeveynlerin en belirgin özellikleri arasında abartılı olarak çocuklarını hayatlarının yegane ilgi odağı yapmaları ve çocuklarından yüksek başarı beklentileridir.

2. GENEL BİLGİLER

Üniversite hayatı, genç bireyler için ciddi problemleri beraberinde getirebilecek bir potansiyele sahiptir. Duygusal, akademik, ekonomik ve cinsel problemler, kimlik oluşturmaya ve duygusal olarak dengede durmaya çalışan üniversite öğrencilerinin temel problemlerini oluşturmaktadır (Erkan vd., 2012) Liseden üniversiteye geçen, henüz tam yetişkin olmayan ancak artık çocuk olarak da nitelendirilemeyecek üniversite 1. sınıf öğrencileri, bu geçiş dönemine has bazı problemlerle karşılaşmaktadır. Bu problemlerle başetme seviyesi kişiden kişiye değişebilmektedir. Tezin giriş ve amaç kısmında da belirtildiği üzere özyeterlilik, ebeveyn tutumundan etkilenmektedir. Tezin altyapısının daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla, araştırmanın bu bölümünde sırasıyla özyeterlilik ve ebeveyn tutumları ile ilgili genel literatür bilgisi verilecek; genel özyeterlilik ve helikopter ebeveyn tutumunun bütün literatür içerisindeki yeri daha belirgin olarak gösterilmeye çalışılacaktır.

2.1. Özyeterlilik

Bireyin etrafında cereyan eden olay ve durumlar üzerinde etkili olabilecek biçimde bir edimi başlatıp sonuç alıncaya kadar sürdürebileceğine olan inancı olarak tanımlanan özyeterlilik (Bandura, 1994), multidisipliner bir terim olarak addedilebilir. Beşeri bilimler, sosyal bilimler, sağlık bilimleri alanında sıklıkla araştırılmış bir kavramdır.

2.1.1. Özyeterlilik ve Psikolojinin Ekolleri

Özyeterlilik kavramını tanımlayabilmek için, kavramın oturduğu zemini ve bu zeminin psikolojinin içindeki yerini belirlemek gerekir. Psikoloji doğa bilimlerine oranla yeni ve gelişmekte olan bir bilimdir. Birçok yazar, psikolojinin –deyim yerindeyse – babasını Wilhelm Wund olarak kabul eder (Özdel, 2015). Yapısalcı, işlevselci, davranışçı, bilişsel vb. çeşitli ekoller psikolojinin gidişatına yön vermiştir. Cüceloğlu'na göre (1993) klasik davranışçı kuram, 19. yüzyılın son çeyreğinde

yapısalcı kurama bir tepki olarak ortaya çıkmış; bilinç, algı, benlik, iç görü, katarsis gibi psikoanalitik ve varoluşçu psikolojinin temel kavramlarını terminolojisinden çıkarmıştır. Bu kuram, çevresel etmenlerin belirleyiciliğini kabul eden, psikolojinin doğrudan gözlenebilir ve deneylebilir kavramlarla ilgilenmesi gerektiğini iddia eden bir yaklaşıma sahiptir. Davranışçılara göre insanın bir davranış gösterebilmesi için önce bir uyarının olması gerekmektedir. Pavlov'un köpeklerle yaptığı çalışmalar sonrasında kavramlaştırdığı klasik koşullanma, insan davranışlarının da koşullanabileceğini tavşandan korkan Küçük Albert Deneyi ile gösteren Watson'un çalışmaları, yaptığı deneylerle edimsel koşullanma kavramını psikolojiye kazandıran Skinner'in çalışmaları davranışçı ekolün gelişmesinde kilometre taşları olarak gösterilebilir (Özdel, 2015). Özyeterlilik kavramını psikoloji literatürüne kazandıran Albert Bandura, kariyerine ilk başladığı zamanlarda davranışçılık en çok rağbet gören kuramdı ancak bu kuram 1960'ların sonuna doğru popülerliğini kaybetmeye başlamıştır (Göktaş, 2018). Davranışçı kuramın aksine, insan davranışının çevresel uyarıcılara verilen refleks tepkiler olmadığını; önemli oranda bireyin önceki öğrenme deneyimleri, gözlemleri, gözlemlerden çıkarttığı sonuçlara ve kendisine sunulan bilgilere bağlı olduğunu iddia eden Kelly, Rotter ve Bandura gibi bilişsel ekolün öncüleri Sosyal Biliş ve Sosyal Öğrenme Kuramları'nın gelişimine katkıda bulunmuşlardır (Özdel, 2015).

2.1.2. Özyeterlilik ve Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramına adını veren Rotter'a (1954) göre insan, hayatına etki eden deneyimleri yönlendirebilme yeteneğine sahip bilinçli bir varlık olsa da dış uyarıların izin verdiği ölçüde kendi yaşamının denetimini elinde tutar (akt. Orhan ve Dağcı, 2015).

Rotter'dan etkilenerek Sosyal Öğrenme Kuramını sistematik hale getiren, kuramın ana çerçevesini çizen Bandura'ya göre (1986), bir davranışı öğrenmek için ille de onu deneyimlemeye gerek yoktur, başkalarının deneyimleri gözlemlendiğinde de öğrenme gerçekleşebilir; üstelik gözlemleyerek öğrenme zaman, emek ve maliyet açısından daha mantıklı olabilir. Örneğin suç işlemenin cezayla sonuçlanacağını öğrenmek için, ille de suç işleyip ceza alma sürecinden geçmeye gerek yoktur. Birey kendi dışında

gerçekleşen süreçleri gözlemleyip, değerlendirmeler yaparak suç işleme davranışından uzak kalması gerektiğini öğrenebilir.

Birey, sosyal öğrenme sürecinde çevresinden gelen bilgileri, başkalarının deneyimleri ve benzeri veri kaynaklarını zihninde değerlendirerek bir sonuca ulaşır. İnsan zihni sadece tepki verici değil, bunun yanında üretici, yaratıcı, proaktif ve kendini yansıttıcı niteliğe sahiptir (Bayrakçı, 2007; Bandura, 1999). İnsan davranışının anlaşılabilmesi için hem bireyin geçmiş öğrenme ve tecrübeleri hem de bireyin farkında olduğu ve tepki verdiği uyarıcılar hesaba katılmalıdır. İnsan, eyleme geçmeden önce; hareketlerini planlarlar, onların işlevsel yönlerini değerlendirir, tercihlerini organize eder ve eylemlerinin muhtemel sonuçları üzerinde değerlendirmeler yapar (Bandura, 1999). Özetle, kurama göre a) İnsanlar başkalarının davranışlarını ve bu davranışların sonuçlarını gözlemleyerek öğrenir; b) Algının ve bilişsel süreçlerin öğrenmedeki rolü büyüktür. Gelecekteki pekiştireç ya da cezaların farkında olma ve onlarla ilgili beklentiler insan davranışlarında önemli bir etkiye sahiptir.

Sosyal öğrenme kuramının en önemli kavramlarından biri de modelleme ve gözlem yoluyla öğrenmedir. Birçok davranış en azından bir parça da olsa model alma yoluyla öğrenilebilir (Bayrakçı, 2007). Gözlemci ve model arasındaki etkileşimin yüksek olması için hem modelin hem de gözlemcinin bazı nitelikleri taşıması gerekmektedir. Modelin yüksek statülü, güçlü, popüler olması; gözlemciye yaş, cinsiyet vb. hususlarda benzerliği; davranışlarının olumlu olarak pekiştirilmesi onun gözlemci tarafından daha fazla taklit edilmesini sağlayabilir (Yıldız, 2014). Modelin özellikleri kadar gözlemcinin nitelik ve yeterlilikleri de model alarak öğrenmede önemli bir unsurdur. Gözlemcinin sembolleştirme, geleceği düşünme (öngörü), dolaylı öğrenme, öz düzenleme ve özyeterlilik kapasitelerine sahip olması, modeli taklit etme ve öğrenme düzeyini belirleyici etmenlerdendir (Yıldız, 2014). Model almaya dayalı öğrenme birbirine bağlı dört aşamalı bir sürece dayanmaktadır. Bu süreçler; Dikkat süreci (attention), hatırd tutma süreci (retention), uygulama veya davranışı meydana getirme süreci (motor reproduction) ve güdülenme (motivation) sürecidir (Demirbaş ve Yağbasan, 2005). Buna göre bireyler davranışı öğrenmek için model aldığı davranışın özelliklerine dikkat eder, detaylarını hatırlamaya çalışır, davranışı kendine özgü nitelikler katarak yeniden üretir ve güdülenip davranışı sergiler. Bu süreçlerin sağlıklı olarak gerçekleşebilmesi için yukarıda bahsedildiği üzere gözlemcinin bazı

niteliklere sahip olması gerekir. Bu nitelikler aynı zamanda sosyal öğrenme kuramının dayandığı temel ilkelerle benzerlik göstermektedir. Sosyal öğrenme kuramının temel ilkeleri aşağıda belirtilmiştir;

a) *Karşılıklı Belirleyicilik*; Bandura'ya göre (1999) bilişsel ve diğer kişisel faktörler, bireyin davranışı ve çevre, karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir. Dolayısıyla öğrenme süreci kişinin içsel süreçlerinin, çevresinin ve davranışının birbiriyle etkileşimine bağlıdır. Bandura (1989a) insanların kendi çevrelerinin hem ürünü hem de üreticileri olduğunu iddia etmektedir.

b) *Sembolleştirme Kapasitesi*: Bandura'ya göre (1999) insanlar dünyada var olan şeyleri zihinlerinde sembolleştirir birer düşünceye çevirirler. Bu düşünceler, insanın nasıl davranacağını etkiler. İnsanlar sözlü ve görsel semboller aracılığı ile deneyimlerini, bilişsel modellere dönüştürürler. Sembolleştirme kapasitesi bu nedenle dünyayı algılamak, algılanılanı anlamlandırmak ve depolamak için büyük öneme sahiptir.

c) *Dolaylı Öğrenme Kapasitesi*: İnsanın her şeyi bizzat tecrübe ederek öğrenmesi imkânsızdır. Dolaylı öğrenme kapasitesi insana diğerlerini gözlemleyerek öğrenebilme fırsatı verir. İnsanın; normalde zaman, kaynak ve mekân sınırlılıkları nedeniyle ulaşamayacağı yeni bilgileri edinmesi için yeni durumlar ve aktiviteler keşfetmesini sağlar (Bayrakçı, 2007)

d) *Öngörü Kapasitesi*: İnsanlar gelecekle ilgili planlar yapar ve bu planlara ulaşmak için hedefler koyar. Eylem, her zaman düşünceden sonra gelir. Bu nedenle insanın bazı şeyler gerçekleşmeden öngörmesi gerekmektedir. Öngörü bir insanın motive olma ve hareketlerini olay ya da davranış gerçekleşmeden önce yönlendirebilme kapasitesidir (Bandura, 1989b). İnsanın öngörü kapasitesinin olması motivasyonu ve yaşamını şekillendirmesi için elzemdir. (Bandura, 1999).

e) *Öz Düzenleme Kapasitesi*: Bu kavram, sosyal öğrenme kuramında insanın kendi duygu, düşünce, motivasyon ve hareketleri üzerinde kontrol sahibi olmasını ifade etmek için kullanılmaktadır. Bandura'ya göre (1999) insan davranışı, davranışçı ekolün iddia ettiği gibi sadece dışsal pekiştirici ya da cezalarla kontrol edilmez, aksine insanlar davranışlarını büyük ölçüde kendileri düzenler.

f) *Öz Yargılama Kapasitesi*: İnsanlar davranışlarını analiz eder, kendilerini yargırlar. Bireyin kendi kapasitesinin farkında olması ve kapasitesi ile yapacağı iş arasında değerlendirme yapması öz yargılama kapasitesinin olduğunun gösterir. Öz yargılama süreci sonunda birey yalnızca yeni bilgi elde etmez aynı zamanda bilgileri geliştirip zenginleştirebilir (Göktaş, 2015). Öz yargılama özyeterlilik kavramıyla yakından ilişkilidir çünkü kişinin bir görevi yapıp yapamayacağına dair inancı öz yargılama süreci sonucunda oluşacaktır.

Schwarzer ve Fuchs (1995)'a göre ilk olarak Bandura tarafından telaffuz edilen özyeterlilik kavramı sosyal öğrenme kuramının merkezinde yer alan kavramlardan biridir. Sosyal öğrenme kuramına göre bireyin davranışları ve bilişsel süreçlerinin oluşması onun başkalarına dair gözlemlerine bağlıdır. Özyeterlilik kişinin bir işi başarıp başaramayacağına dair inancı olarak formüle edildiği için kişinin dışındaki sosyal etmenler bireyin özyeterlilik inancını etkileyecektir. Bu inanç, kişinin göreve ilişkin davranışa girişip girişmeyeceğini, bu davranışı sürdürmesini, davranışa dair güdülenmesini ve sonuç olarak performansını etkiler (Kotaman, 2008). Bandura'ya göre (1989) kişinin özyeterlilik inancı, birçok kaynaktan gelen bilginin süzgeçten geçirilmesi, değerlendirilmesi ve tekrardan bir araya getirilmesi sonucunda oluşur. Kişinin bir işi başarıp başaramayacağına dair inancı, başkalarının o işi başarıma seviyeleriyle, kişinin kendisini o kişilerle karşılaştırmasıyla ve o işle ilgili algıları/değerlendirmeleriyle de yakından ilişkilidir. Bireyin sembolleştirme, dolaylı öğrenme, öngörü, öz düzenleme ve öz yargılama kapasitesi, örnek alacağı modelin özellikleri, içinde bulunduğu, çevre bilişsel ve diğer kişisel faktörler onun özyeterlilik inancını şekillendirecektir.

2.1.3. Özyeterlilik ve Yetenek Arasındaki İlişki

Yıldırım ve İlhan'a göre (2010) özyeterlilik yetenekli olmaya değil, kişinin kendi kaynaklarına güvenmesine karşılık gelen bir kavramdır. Bir başka deyişle özyeterlilik bireyin yeteneğinin ölçüsü değildir, yeteneğine ya da göstereceği performansa dair inancının ölçüsüdür (Roy vd., 2018). Bandura (1989b) bir beceriye sahip olmakla, o beceriyi değişik koşullar altında etkin ve tutarlı şekilde kullanmanın farklı şeyler

olduğunu iddia etmektedir; birey yeterli bilgi, beceri ya da kabiliyet sahibi olsa bile, bunların farkında olmazsa becerilerini davranışa dönüştürmeye yeltenmeyebilir. Ancak görece daha az bilgili, daha az yetenekli biri eğer daha yüksek özyeterlilik inancına sahipse, yeteneklerine dair kuşkuları az olacağından becerisini davranışa dönüştürme konusunda daha fazla güdülenebilir.

2.1.4. Özyeterlilik İnanç Türleri

Özyeterlilik inancının durumluk mu yoksa sürekli bir özellik mi olduğu konusunda literatürde farklı görüşler yer almaktadır (Yıldırım ve İlhan, 2010). Özyeterlilik Bandura (1977) tarafından ilk tanımlandığında göreve özgül (task-specific) bir inanç olarak kavramsallaştırılmıştır. Akademik özyeterlilik, kişiler arası ilişkiler özyeterliliği, diyabete özgül özyeterlilik gibi hedeflenen davranışla ilgili çeşitli konularda, konuya özgü özyeterlilik inancı çalışmaları yapılmıştır (Yıldırım ve İlhan, 2010). Özyeterliliğin konuya özgü olmasına gerek olmadığı, olay/durum/konudan bağımsız bir şekilde, çevredeki stresli ve zor durumlarla baş edilebileceğine dair genel bir özyeterlilik inancının da olabileceği ileri sürülmüştür (Sherer vd., 1982). Genel özyeterliliğin - genelleştirme söz konusu olduğu için – özelleştirilmiş davranışlarla ilişkisinin anlamlı çıkmadığı bulunmuştur (Luszczynska vd., 2005). Örneğin sigara bırakma davranışı ile genel özyeterliliğin yüksek olması arasında anlamlı bir ilişkinin çıkması beklenmeyecektir, ancak göreve özgül, sigara bırakmaya dair özyeterlilik inancıyla sigara bırakma davranışı arasında anlamlı bir ilişkinin olması beklenir. Genel özyeterlilik ile hedeflenen davranışlar arasında (örneğin sigarayı bırakma) anlamlı ilişki olmasa da insanla ilgili çeşitli konularda (örneğin stresle başa çıkma) kayda değer anlamlı ilişkiler bulunmuştur. (Luszczynska vd., 2005). Bu tez çalışmasında genel özyeterlilik kavramı çalışılmıştır.

2.1.5. Özyeterliliğin Kaynakları

Yıldırım ve İlhan'a göre (2010) önceki başarılı deneyimler, kişisel olarak benzer özellikleri taşıyan diğer insanların başarı örnekleri, çevreden gelen olumlu geribildirimler ve olumlu duygudurum özyeterlilik inancını besleyen kaynaklardır. Benzer şekilde Bandura'ya (1997) göre de özyeterlilik algısını oluşturan *başarıya ilişkin doğrudan yaşantılar, gözleme dayalı dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve psikolojik ve fizyolojik durumlar* olmak üzere dört ana kaynak bulunmaktadır.

Başarıya ilişkin doğrudan yaşantılar, özyeterlilik algısının gelişmesinde en önemli paya sahip kaynaklardan biridir. Bireyin özgül bir alanda geçmişte gösterdiği başarılı deneyimler, aynı alanda veya benzer durumlarda başarı beklentisini arttırarak özyeterlilik algısını olumlu yönde etkiler (Bandura, 1997). Örneğin üniversitede akademik anlamda başarılı olan bir birey, lisansüstü eğitimini yüksek bir başarıyla tamamlayabileceğine dair bir özyeterlilik inancına sahip olabilir.

Gözleme dayalı dolaylı yaşantılar da sosyal karşılaştırmalar yaparak ve model alarak öğrenen insanın özyeterlilik inancının oluşmasında bir diğer önemli kaynaktır. Model alınan kişinin gözlemleyen bireye benzerliği, modelin davranışının sonucu (pekiştirilme ya da cezalandırılma) gibi unsurlar gözleme dayalı dolaylı yaşantıların özyeterlilik inancına katkısını belirleyici unsurlardandır (Bandura, 1997).

Geribildirimler ve takdir edilme gibi davranışlar özyeterliliğin bir diğer kaynağı olan *sözel iknayı* açıklamak için kullanılır. Bu kaynağın bireyin özyeterlilik algısı üzerindeki etkisi, ikna girişiminde bulunan kişinin güvenilirliğine, bilgi düzeyine, verilen geri bildirim zamanlamasına ve özelliklerine bağlıdır (Bandura, 1997). Geribildirim hemen olay ya da etkinlik sonunda verilmesi, etkinliği gerçekleştiren kişiye özgü niteliklere dair notlar içermesi sözel iknanın özyeterliliğe olan etkisini arttırma potansiyeline sahiptir.

Fizyolojik ve psikolojik durum, bu başlık altında ele alınacak özyeterlilik algısını çift yönlü etkileyen son kaynaktır. Düşük özyeterlilik algısı kaygı, stres, bitkinlik ve kötü ruh hali gibi negatif fizyolojik ve psikolojik değişimlere sebep olduğu gibi; stres,

bitkinlik ve kaygı gibi faktörler de düşük özyeterliliğin göstergesi olabilir (Bandura, 1977). Bir başka deyişle birey, stres, kaygı gibi fizyopsikolojik etmenleri kontrol edebilirse daha yüksek bir özyeterlilik inancına sahip olabilir.

2.1.6. Özyeterlilik Neden Önemli?

Özyeterlilik, davranışı başlatmanın yanı sıra güdülenmeyi ve davranışın devamlılığını artırıcı bir rol oynadığı için bireyin performans sergileme ihtimalini ve sergilenen performansın kalitesini artırma potansiyeline sahiptir (Bandura, 1989b). Özyeterlilik kavramı, davranışın planlanması, davranış için gerekli becerilerin farkında olunması, zorluklarla birlikte elde edilecek kazançların gözden geçirilmesi sonucunda oluşan güdülenme seviyesi gibi öğeleri içerir (Yıldırım ve İlhan, 2010). Dolayısıyla henüz deneyimlenmemiş bir gelecek için plan yapıp, öngöründe bulunmak, böylece belirsizliği azaltmak gibi hayati bir fonksiyona sahiptir. Bandura'ya göre (1997) özyeterliliği düşük ve yüksek olan bireyleri ayırt eden en önemli nitelik, özyeterliliği yüksek olanların başarısızlıkları karşısında çabuk yılmamalarıdır. Buna göre özyeterliliği yüksek olan bireyler herhangi bir zorlukla karşılaştıklarında daha hızlı toparlanıp eylemlerinde ısrarcı olmakta ve bunun sonucunda eylemi gerçekleştirme ihtimalleri özyeterliliği düşük olanlara göre daha yüksek olmaktadır. Özyeterliliği yüksek olan bireylerin bir diğer ayırt edici özelliği ise başarısızlıklarını yetersiz çaba, bilgi eksikliği ya da yanlış beceri kullanımı ile ilişkilendirmeleridir. Bu özellikleri sayesinde zorluklar karşısında çabuk pes etmemekte; davranışı sergilerken ya da eylemde bulunurken yanlış yaptıkları kısımları düzeltebilmekte, yetersiz oldukları becerilerini geliştirebilmektedirler.

Güçlü bir özyeterlilik algısı başarıyı ve kişisel tatmini artırıcı bir etkiye sahiptir. Bireysel yeteneklerine güvenen kişiler, karşılaştıkları zor durumlara kaçınılması gereken tehditlerden ziyade yönetilmesi ve başa çıkılması gereken problemler gözüyle baktıklarından eylemlerinde ilgileri ve konsantrasyonları yüksektir (Bayrakçı, 2007). Buna karşın özyeterliliği düşük bireyler gerçekleştirmek istedikleri hedeflere karşı daha az istek ve ilgi göstermekte, daha az azimli olmakta ve daha az çaba sarf

etmektedir. Bu durum başarısızlık durumunda telafiyi güçleştirmekte, başarısızlıktan kaynaklı stres ve depresyonu riskini arttırmaktadır.

Yukarıdaki noktalar göz önünde bulundurulduğunda özyeterliliğin hedef koyma, hedefe ulaşmak için motive olma, hedefe ulaşma sürecinde olumsuzluklarla baş etme, pes etmeme, stresle başa çıkma gibi kavram ve durumlarla yakından ilgili olmasından dolayı önemli olduğu iddia edilebilir.

2.2. Ebeveyn Tutumları ve Helikopter Ebeveynlik

Özyeterlilik ile ilgili temel literatür bilgisi verildikten sonra tezin bir diğer önemli kavramı ve bağımsız değişkeni olan helikopter ebeveynlik terimi ile ilgili temel bilgi bu bölümde verilecektir. Helikopter ebeveynliğin literatürdeki yerinin anlaşılabilmesi için tutum kavramı açıklanacak, ebeveyn tutumları ile ilgili literatür bir bütün olarak verilmeye çalışılacak, genel bir çerçeve çizilecek, bu genel çerçevede helikopter ebeveynliğin bütünü içerisinde nereye oturtulduğu açıklanmaya çalışılacaktır.

2.2.1 Tutum Kavramı

Uç ve Parıltı'ya göre (2017) tutum; kişinin bir insana, düşünceye, davranışa, nesneye, ya da sembole karşı olumlu ya da olumsuz geliştirdiği duygularını, düşüncelerini, inançlarını ve hareketlerini ifade eder. Dolayısıyla herhangi bir tutumun duygusal, bilişsel ve davranışsal bileşenleri vardır. Ebeveyn tutumları söz konusu olduğunda, anne babanın çocuğa ya da çocuk yetiştirmeye karşı inançları, düşünceleri, çocuk yetiştirirken kullandıkları yöntemler, sergiledikleri davranışlar tutum olarak ele alınabilir. Sharma ve Pandey'e göre (2015) ebeveynlerin sahip oldukları inanç ve değer yargıları ekseninde çocuğunu büyütürken gösterdiği davranışlar, cezalandırma yöntemi, bakım şekli ve çocuğundan beklentileri ebeveyn tutumu olarak tanımlanabilir.

2.2.2 Ebeveyn Tutumunun Önemi

1930’lu yıllardan günümüze çeşitli boyutlarıyla ebeveyn tutumlarının çocuk gelişimi üzerindeki etkisi irdelenmektedir (Demir ve Şendil, 2008). Bireyler sosyalleşme sürecine aile içinde başladıkları ve bireysel özelliklerini aile içinde kazandıkları için ebeveynlerin tutum ve davranışları oldukça önemlidir (Gür ve Kurt, 2011). Aydoğdu ve Dilekmen’e göre (2016) ebeveyn tutumları çocukların kişiliklerine, benlik algılarına ve çevresindeki insanlarla olan ilişkilerine etki etmekte; çocukları duyarlı, ilgili, sorumlu, mutlu veya kaygısız, sorumsuz ve mutsuz bireyler haline getirebilmektedir. Bu durumda ebeveyn tutumunun çocukların kişilik gelişimi, ahlaki gelişim, değer ve yargıların oluşumu gibi sosyal hayata uyum ve diğer insanlarla ilişkileri içeren bir çok konuda etkisinin olduğu öne sürebilir. Bu nedenle doğru ebeveyn tutumlarının toplumun geneline öğretilmesi, bireyin sosyalizasyon sürecine zarar veren ebeveyn tutumlarının ise sağaltılması için çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

2.2.3. Ebeveyn Tutumu Çalışmalarının Kronolojisi

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilgili birçok farklı sınıflandırma mevcuttur (Afat, 2013). Holden ve Miller’in (1999) metanalitik çalışmalarında yer alan ebeveynlik örüntülerinin tarihsel sıralaması tablo 2.1’de belirtilmiştir. Tablo 2.1’deki bilgilerden de anlaşılabilir olduğu gibi ebeveyn tutumlarının isimlendirilmesinde veya kategorilendirilmesinde literatürde farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Tablo 2.1.’de ana baba tutumları ile ilgili en eski çalışmanın 1931 tarihli Levy’nin “Aşırı Koruyucu” ebeveyn özelliği olduğu görülmektedir. O tarihten sonra ebeveynliğin gevşeklik, katılık, özerklik, zorlayıcılık, otoriterlik, demokratiklik vb. türleri tarihsel süreç içerisinde araştırmacılar tarafından ele alınmıştır.

Holden ve Miller’in (1999) metanaliz çalışmalarında listeledikleri Levy’in (1931) ve Baumrind’in (1971) ebeveyn tutumu ile ilgili sınıflandırmalarının Türkiye’deki ebeveyn tutumu çalışmaları için önemli olduğu iddia edilebilir.

Tablo 2.1. Holden ve Miller'e Göre (1999) 1931'den Bu Yana Yayınlanan Bazı Ebeveynlik Örüntülerinin Kronolojik Listesi

Araştırmacılar	Çalışılan Ebeveynlik Özellikleri
Levy (1931, 1943)	Aşırı Koruyucu
Watson (1934)	Gevşek veya Katı Ev Eğitimi
Hattick ve Stowell (1936)	Çocuğu Bebekleştirme, Zorlama veya Uygun Davranış
Baldwin, Kalhorn ve Breese (1945)	Reddedici, İlgisiz veya Kabullenici
Lafore (1945)	Diktatörler, İşbirlikçiler, İhmalciler veya Tavizciler
Crandall ve Preston (1955)	Duyarlı, Daha Az Duyarlı, Yetersiz Duyarlı veya Aşırı Duyarlı
Schaefer (1959)	Kabullenici, Aşırı İzin Verici, Koruyucu - İzin Verici, Aşırı Koruyucu, Sahiplenici, Otoriter Diktatör, Talepkar Antagotistik, Reddedici, İlgisiz, Kopuk, Özgürlükçü, Demokratik, İşbirlikçi
Moulton, Burnstein, Liberty ve Altuchner (1966)	Anne Disiplin Baskınlığı, Baba Disiplin Baskınlığı veya Yüksek, Düşük Duygulanım
Ainsworth, Bell ve Slayton (1971)	Duyarlı veya Duyarsız
Baumrind (1971)	Otoriter, Demokratik, İzin Verici
Martin (1981)	İlgili veya Özerk
Koch, Chandler, Harder ve Paget (1982)	Bastırma, İnkâr, Mantiğa Bürüme, Yer Değiştirme veya Yansıtma

Tablo 2.1. Devam Holden ve Miller’e Göre (1999) 1931’den Bu Yana Yayınlanan Bazı Ebeveynlik Örüntülerinin Kronolojik Listesi

Araştırmacılar	Çalışılan Ebeveynlik Özellikleri
Pulkkinen (1982)	Çocuk veya Ebeveyn Merkezli, Rehberli veya Bencil Davranış
Abelman (1985)	Zorlayıcı veya Duyarlı Disiplin
Sameroff ve Freil (1985)	Ebeveyn Düşüncelerinin Simbiyotik, Kalıpcı, Telafi Edici, Çok Yönlü Düzeyleri
Raphael-Leff (1986)	Kolaylaştırıcı veya Düzenleyici
Metcalf ve Gaier (1987)	Aşırı Gayret Gösteren, Aşırı Koruyucu, İlgisiz, Çatışmalı
McCord (1988)	Saldırgan, Saldırgan Olmayan veya Cezalandırıcı

Sümer vd. (2010) Türkiye’de yapılan ebeveyn tutum ve davranışlarına dair araştırmaları sistematik derleme yöntemi ele almış; yapılan araştırmalarda Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği, Ana-Baba Tutum Ölçeği, Ana Baba Tutum Envanteri ve Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği’nin muhtelif formlarının kullanıldığını tespit etmişlerdir. Sümer vd. (2010) bu çalışmalarının 2008 yılında tamamlandığını ifade etmektedir. 2008 yılından sonra Demir ve Şendil (2008) geliştirdikleri Ebeveyn Tutumu Ölçeği’nde Baumrind’in (1966) tanımladığı demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumları ile bu tutumlar dışında Levy (1931) tarafından ortaya atılan, daha çok geleneksel toplumlardaki aile yapılarında görülen, anne babanın çocuğu gereğinden fazla kontrol etmesi ve çocuğa özen göstermesi davranışlarıyla karakterize olan aşırı koruyucu aile tutumunu baz almışlardır. Demir ve Şendil’in (2008) geliştirdikleri ölçeğin ve yaptıkları sınıflandırmanın da Türkiye’deki bilimsel çalışmalarda sıklıkla kullanıldığı gözlenmiştir. Demokratik, otoriter, izin verici ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumlarını içeren bu sınıflandırmanın Türkiye’deki literatürde kabul gördüğü iddia edilebilir. Bu çalışmanın bağımsız değişkeni olan helikopter

ebeveynlik kavramı ile ilgili araştırmalara geçmeden evvel bir ereve çizmek amacıyla Türkiye'deki akademik çalışmalarda en çok değinilen bu dört ebeveyn tutumu ile ilgili genel bir literatür taraması yapılmıştır.

2.2.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Demokratik ebeveyn tutumu Baumrind (1966) tarafından, çocuğu özerk davranmaya cesaretlendirirken aynı zamanda sınırlar ve kurallar koymaya devam eden, çocuğa karşı yakınlığın ve besleyici tavırların ortaya konduğu bir ebeveynlik tipi olarak tanımlanmaktadır.

Demokratik ebeveynliği en sağlıklı ana baba tutumu olarak nitelendiren Kaya vd. (2012) göre demokratik tutuma sahip ebeveynler çocuğa karşı içten bir sevgi duyar; onlara sorunların çözümünde rehberlik eder; çocuklarının ilgi, karar ve gereksinimlerine saygı duyarlar. Bu durum da güven verici bir ortamda yetişen çocuğun, kendine ve çevresine saygılı ve duyarlı, kendi sınırlarını bilen, hoşgrl, açık fikirli, girişken, yaratıcı, aktif, fikirlerini serbestçe söyleyebilen, başkalarının fikirlerine saygı duyan, kişilik yapısı ve davranışları açısından dengeli, sorumluluk duygusu gelişmiş, kurallara ve otoriteye karşı kr krne bağlı olmayan uyumlu bir birey olmasını sağlar (Baumrind, 1966; Kaya vd., 2012).

Demokratik ebeveyn tutumunun bireyin kendisini ifade etmesine olanak sağlama, onu olduğu gibi kabul etme, kendisiyle ilgili karar alma süreçlerine katılmasını teşvik etme çeliklerinin bireyin yaratıcı, bağımsız ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirebileceği iddia edilmektedir (Palut, 2008)

Demokratik ebeveyn tutumunda hak ve sorumluluklara dair kurallar vardır, birey için belirlenen kurallar ihtiyaç halinde esnetilebilir, yeniden tanımlanabilir ayrıca herhangi bir konuyla ilgili tepkiler tutarlı ve ölçülüdür (Pekşen- Akça, 2012).

Demokratik ebeveyn tutumunun bu çalışmanın bağımlı değişkeni olan genel zyeterlilik ile pozitif ve anlamlı bir ilişkisinin olduğu iddia edilmektedir. Qazi (2009) yaşları 15 ile 21 arasında değişen öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, ebeveynlerinin demokratik ebeveyn tutumuna sahip olduğunu raporlayan öğrencilerin genel zyeterlilik düzeyinin pozitif yönde ve anlamlı düzeyde farklılaştığını

önesürmektedir. Benzer şekilde Yousaf (2015) demokratik ebeveyn tarzının özyeterlilik ile anlamlı ve pozitif bir ilişkisini olduğunu savlamaktadır. Qamar vd. (2017) babanın demokratik ebeveyn tutumu ile üniversite öğrencilerinin akademik özyeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. İran kökenli ergenler üzerinde çalışma yapan Keshavarz ve Mounts (2017) babanın demokratik ebeveyn tutuma sahip olması ile ergenlerin özyeterlilik düzeyleri arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğunu iddia etmektedir. Smith (2007) öğrencilerin üniversiteye girmeden 3 ay önce ve girdikten 3 ay sonraki durumlarını karşılaştırarak yaptığı araştırmada, demokratik ebeveyn tutuma sahip anne babaların öz-saygısı ve özyeterliliği yüksek bireyler yetiştirdiğini, daha yüksek özyeterliliğe sahip bireylerin üniversiteye uyumlarının daha fazla olduğunu ve daha az aile/sıla özlemi çektiğini tespit etmiştir. Malezya kökenli ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada ise babanın demokratik ebeveyn tutumuna sahip olmasının yüksek özyeterlilik ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu bulunmuştur (Keshavarz ve Baharudin, 2012).

2.2.5. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Baumrind'e göre (1966) otoriter ebeveyn tutumunda, ebeveyn tarafından çocuğun görüşü sorulmadan belirlenmiş standard kural ya da davranış kalıplarına çocuğun koşulsuz olarak itaat etmesi beklenirken çocuğa yeterli destek, ilgi ve sıcaklık gösterilmez. Ebeveyn tarafından konulan kurallara itaat etmenin bir erdem olarak görüldüğü bu tutumda, kurallara uymayan çocuk cezalandırılır. Aile içinde kelimelerle (sözel) iletişime fazla yer verilmez, karar alma süreçlerine çocuk dahil edilmez, çocuğun hayatını doğrudan etkinleyen karar dahil, bütün kararlar kuralları koyan otoriter ebeveynler tarafından alınır.

Karşılıksız bir sevginin olmadığı otoriter ebeveyn tutumunda çocuk ancak ebeveynin koyduğu kurallara ve davranış kalıplarına uyarsa bir pekiştireç olarak sevgi görür (Ceral ve Dağ, 2005).

Otoriter ebeveyn tutumu altında yetişen çocuklarda bazı olumsuz sonuçların ortaya çıktığı iddia edilmektedir. Sezer'e göre (2010) otoriter ebeveyn tutumu, çocukların bağımsız bir kişiliğe sahip bireyler olarak yetişmelerini engellemekte, benlik saygısını

düşürmekte ve saldırgan davranışlarını attırmaktadır. Fikirlerini ve hissiyatını kolay ifade edememe, kurallara sadece otorite figürünün olduğu zamanlarda uyma, güçsüzlere karşı saldırgan davranma bu tutum altında yetişen bireylerde görülen diğer olumsuz neticelerdir (Baumrind, 1966).

Otoriter ebeveyn tutumu ile genel özyeterlilik arasındaki ilişki için literatürde birbiriyle paralellik göstermeyen bulgular mevcuttur. Qazi (2009) otoriter ebeveyn tutumu ile genel özyeterliliğin ilişkili olmadığını iddia etmektedir. Yapılan bir başka çalışmada da benzer şekilde anne ve babanın otoriter ebeveyn tarzı ile üniversite öğrencilerinin akademik özyeterliliği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir (Qamar vd., 2017). Bu iddiaların aksine Keshavarz ve Mounts (2017) babanın otoriter ebeveyn tutuma sahip olması ile özyeterlilik arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğunu öne sürmüştür, bu sonucu araştırmalarının kolektif bir kültüre sahip İran kökenli ergenler üzerinde yapılmasıyla ilişkilendirmişlerdir. Smith (2007) ise otoriter ebeveyn tutumuyla yetişen bireylerin düşük özsaygı ve düşük özyeterliliğe sahip olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Yousaf (2015) otoriter ebeveynlik tarzının özyeterlilik ile negatif ilişkisi olduğunu savlamaktadır.

2.2.6. İzin Verici Ebeveyn Tutumu

İzin verici ebeveyn tutumunda, çocuklarına ihmal olarak sayılabilecek bir hoşgörü ile davranan ebeveynler, çocuklarını kontrol etmemekte, onları özgür bırakmakta, olumsuz davranışlarında bile herhangi bir kural ya da sınırlama getirmemektedirler (Baumrind, 1966). Yeme, içme, uyku gibi fizyolojik aktivitelerin zamanından; ders çalışma, oyun oynama gibi aktivitelerin zamanına karar sadece çocuğun istekleri ve kararları ön planda tutulmaktadır.

Yavuzer (2010) normal düzeyde bir hoşgörünün çocuk üzerinde olumlu etki yaratacağını belirtirken izin verici tutumdaki hoşgörünün çocuğa sorunlu bir özgürlük sunduğu için olumsuz etki yaratacağını iddia etmektedir. Bu tutumla yetişen çocukların dürtü kontrolü zayıf, kendini beğenen (Baumrind, 1966) sorumluluk almayan, doyumsuz, saygı göstermeyen, hizmet bekleyen, uyumsuz bireyler olacakları ifade edilmektedir (Yavuzer, 2010).

Otoriter ebeveyn tutumu için olduğu gibi izin verici ebeveyn tutumuyla özyeterlilik arasındaki ilişki için de literatürde birbiriyle çelişen nitelikte bulgular mevcuttur. Yousaf (2015) ergenler üzerinde yaptığı çalışmada izin verici ebeveyn tutumuna sahip anne babalar tarafından yetiştirilen ergenlerde özyeterlilik düzeyinin anlamlı olarak yüksek olduğunu tespit etmiştir. Buna karşın Qamar vd. (2017) anne ve babanın izin verici ebeveyn tutumu ile üniversite öğrencilerinin akademik özyeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını raporlamışlardır. Benzer şekilde Tam vd. (2012) izin verici ebeveyn tutumu ile özyeterlilik arasında anlamlı bir ilişki tespit etmediklerini iddia etmektedirler.

2.2.7. Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu

Yükseklen'e göre (2015) aşırı koruyucu tutuma sahip ebeveynler kendi kendine ihtiyaçlarını (yemek, giyinmek gibi) karşılayabilecek çocuklarının dahi ihtiyaçlarını karşılama eğiliminde olan, çocuğun kendilerinden bağımsız bir birey olduğunu kabullenmeyen, genelde tek çocuk sahibi ya da geç çocuk sahibi olan kişilerdir. Bu ebeveynlik tutumunda çocuğa yönelik gereğinden fazla kontrol ve özen söz konusudur.

Karabulut Demir ve Şendil'e göre (2008) çocuğu dış etmenlerden korumaya yönelik inancın hakim olduğu aşırı koruyucu ebeveyn tutumunda, ebeveynler çocuk üzerinde aşırı bir kontrol sağlar ve ona sorumluluk vermeyi rededer. Yükselen (2015) çocuğa karşı aşırı korumacı davranmanın kendi başına karar veremeyen, danışmadan hareket edemeyen, girişkenliği düşük, arkadaşlık ilişkileri zayıf, sosyal ortamda dışlanma olasılığı yüksek, toplumsal gelişimleri engellenmiş bireylerin yetişmesine neden olacağını öne sürmektedir.

Yurtdışı literatürde demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumlarının - Baumrind'in sınıflandırması esas alındığından- aynı çalışmada işlendiği ancak aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun ayrıca ele alındığı gözlenmiştir. Aşırı korumacı ebeveyn tutumu ile özyeterlilik arasındaki ilişkiye odaklanan bir çalışmada oral hücre hastalığına sahip bireylerde annenin aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun bireylerin

özyeterlilik inançlarının gelişimini desteklediği öne sürülmektedir (Jenerette ve Valrie, 2010). Özel ilgi gerektiren popülasyonlarda (hasta çocuklar gibi) aşırı koruyucu ebeveyn tutumu olumlu sonuçlara yol açabilse de bu ebeveynlik tarzının bireyler üzerinde olumsuz etkileri de söz konusudur. Yılmaz (2020) helikopter ebeveynliği tanımlarken “*çocuk yetiştirmede tutarsız bir otoriterlik ile aşırı korumacılık karışımı*” deyimini kullanmakta ve helikopter ebeveynliğin bireyin gelişimi açısından olumsuz yönlerine atıf yapmaktadır. Helikopter ebeveynlik literatüründe yer alan ebeveynin koruma amaçlı aşırı müdahaleci tutumunun aşırı koruyucu ebeveyn tutumuyla da ilişkilendirilebileceği/örtüşebileceği düşünülmektedir.

2.2.8. Helikopter Ebeveyn Tutumu

Helikopter ebeveynlik teriminin ilk olarak Cline ve Fay’ın 1990 yılında yayınladıkları ebeveynlik kitabı serilerinde bir makalede kullanıldıktan sonra dikkat çekmeye başladığı Odenweller vd. (2014) tarafından ifade edilmiştir.

Yılmaz’a göre (2020) helikopter ebeveynlik, çocuk yetiştirmede tutarsız bir otoriterlik ve aşırı korumacılık karışımı bir ebeveyn tutumudur. Yaştan bağımsız olarak çocuğu kontrol etme ihtiyacı, çocuklara özerklik vermeme veya onları sınırlandırma, çocukları ilgilerinin olmadığı etkinlikleri yapmaya zorlama, farklı konularda kurs aldırma veya başkalarıyla sosyalleşmeden mahrum bırakma, akademik başarıyı öncelik olarak görmek, çocuklarının yaptıkları her şeyde haklı olduklarını düşünme, okul öncesinden üniversiteye kadar her kademede öğretmen ve okulla ilgili şikayet mekanizmalarını kullanma helikopter ebeveynlik tutumuna sahip ana babaların tipik davranış ve düşünce stillerini oluşturmaktadır (Yılmaz 2020)

Yurtdışında popüler bir konu olmasına rağmen Türkiye’de helikopter ebeveynlik ile ilgili bilimsel çalışmaların görece az olduğu iddia edilmektedir (Yılmaz, 2019; Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Kwon’un vd. (2017) helikopter ebeveynliği, çeşitli bilimsel araştırmalar yoluyla daha ayrıntılı ve derinlemesine inceleme gerektiren nispeten yeni ve karmaşık bir olgu olarak görmektedir.

Kwon vd. (2017) helikopter ebeveynliğin doğasını anlamaya yönelik yaptıkları çalışmada bu ebeveynlik tutumu ile ilgili üç tema belirlemişlerdir bunlar: aşırı katılım

ve/veya aşırı koruma, özerklik vermeden katı aşırı kontrol ve yardım etme niyeti. İlgili çalışmada üniversite öğrencilerinin çoğunluğu, helikopter ebeveynliğin kendileri üzerindeki olumsuz etkisini kabul ederken, ebeveynlerin yardım etme niyetini algıladıklarını belirtmişlerdir.

Hem yurt içi hem yurt dışı literatür göz önünde bulundurulduğunda helikopter ebeveynliğin; iyi niyetle, çocuk için çaba sarf ederek çocuğun hayatında olumsuz sonuçlar ortaya çıkaran bir ebeveynlik tutumu olduğu iddia edilebilir. Aşağıda detayları verilen akademik çalışmalarda belirtildiği üzere helikopter ebeveynlik; prososyal davranışların ve empatinin azlığı, depresyon ve kaygının yüksekliği, özyeterliliğin düşüklüğü, akranlarla olumsuz ilişki, bağımlı kişilik, iç kontrol odağının düşüklüğü, psikolojik uyumun düşüklüğü, yaşam doyumunun düşüklüğü gibi değişkenlerle ilişkili olduğundan çocuğun ve genç yetişkinlerin hayatlarını olumsuz etkileme potansiyeline sahiptir.

McGinley (2018), yüksek düzeyde helikopter ebeveynliği deneyimleyen genç yetişkinlerin, duygusal uyarıcıların olduğu koşullarda öz-düzenleme stratejilerini öğrenme ve uygulama konusundaki sınırlı fırsatları nedeniyle; duygusal prososyal davranışlarda daha az bulduklarını, empati yeteneklerini daha az kullandıklarını ifade etmektedir. Hong vd. (2015) helikopter ebeveynlik nedeniyle bireylerin özdenetim, hedef belirleme ve öz-düzenleme becerilerinin olumsuz etkilendiğini saptamıştır.

Cui vd. (2019) algılanan helikopter ebeveynliğin, psikolojik ihtiyaçların tatmini ve kendi kendini kontrol mekanizmaları aracılığıyla kadın üniversite öğrencileri arasında alkol kullanma olasılığını artırma potansiyeline sahip olduğunu öne sürmektedirler. Yaptıkları çalışmanın sonucuna göre, helikopter ebeveynlik psikolojik ihtiyaç tatmini ile negatif ilişkili, psikolojik ihtiyaç tatmini otokontrol ile pozitif ilişkili, otokontrol ise alkol alımı ile negatif ilişkili olduğundan helikopter ebeveynlik tutumu kadın üniversite öğrencilerinde bir riskli davranış olarak alkol kullanımıyla ilişkili bulunmuştur.

Darlow vd. göre (2017) helikopter ebeveyn tutumu ve bu tutumla birlikte gerçekleşen ebeveyn kontrolü; üniversite öğrencilerinde depresyonla pozitif ilişkili iken özyeterlilik ile negatif ilişkilidir. Aynı çalışmada depresyon ve kaygıyı deneyimleyen

üniversite öğrencilerinin akademik ve sosyal uyumlarının da helikopter ebeveynlikten olumsuz etkilendiği iddia edilmektedir.

Bradley-Geist ve Olson-Buchanan (2014) helikopter ebeveynlikle ilişkilendirilen aşırı ebeveynlik ile çocuğa rehberlik edinmeyi amaçlayan ebeveyn katılımı arasında bir ayrıma gittikleri çalışmalarında; ebeveyn katılımının, daha yüksek sosyal özyeterlilik ve lisansüstü okul niyetleri gibi olumlu sonuçlarla ilişkili olduğunu, aşırı ebeveynlikle anılan helikopter ebeveynliğin ise üniversite öğrencilerinde daha düşük özyeterlilik ile sonuçlandığını öne sürmektedirler. Benzer şekilde Ganaprakasam vd. (2018) ergenler üzerine yaptıkları çalışmada helikopter ebeveynliğin ergenlerin dünyayı bağımsız olarak olarak keşfetmelerine engel teşkil ettiğini, onlarda davranış bozukluğu ve psikolojik uyumsuzluk meydana getirdiğini, ayrıca öğrenme için özyeterlilik becerilerini düşürdüğünü dile getirmektedirler.

Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) pozitif psikoloji kavramlarından özyeterlilik, psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu ve iyimserliğin helikopter ebeveyn tutumundan olumsuz etkilendiğini saptamışlardır.

Van Ingen vd. (2015) tarafından yapılan araştırmada helikopter ebeveynlik algısı yüksek üniversite öğrencilerinde genel özyeterlilik ve akrana bağlılık düşük bulunmuştur. Ebeveynlerini müdahaleci olarak algılayan öğrenciler, görevleri yerine getirmek veya başarmak için azalmış bir kapasite hissetmekte, aynı zamanda akranlarına güvenmemekte, onlara yabancılaşmakta ve onlarla zayıf bir iletişim kurmaktadır.

Helikopter ebeveynlerin istemeden bağımsızlıktan ziyade bağımlılığı teşvik edebildiğini öne süren van Ingen vd. (2015); ebeveynlerin amacı yetişkin üniversite öğrencilerinin başarılı olmasına yardım etmek olsa da onların yerine işlerini yürüten ve yöneten helikopter ebeveynler nedeniyle genç yetişkinlerin gelişimlerinin sekteye uğrayabileceğini ifade etmişlerdir. Adı geçen araştırmacılar, genç erişkinliğin işlevlerinden birinin kimlik oluşumu, ebeveynliğin işlevlerinden birisinin ise genç erişkini yavaş yavaş bağımsızlığa hazırlamak olduğunu ifade edip gecikmiş kimlik oluşumunun ve ebeveynlere bağımlılığın üniversite öğrencilerini gerçek yaşam deneyimleri karşısında hazırlıksız bırakacağını öne sürmektedirler.

Kwon vd. (2015) yaptıkları çalışmada algılanan helikopter ebeveynliğin üniversite öğrencilerinin iç kontrol odağı ile negatif ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Hayatları ile ilgili aşırı ebeveyn katılımı algılayan öğrencilerin özerklik hissetmedikleri bu nedenle iç kontrol odaklarının düşük olduğunu raporladıkları iddia edilmektedir.

LeMoyne ve Buchanan (2011) helikopter ebeveynler ve otoriter ebeveynlerin, çocuklarının başarılı olmaları için inisiyatif kullanıp yardımcı olmalarından yola çıkarak, onların çocukları hakkında benzer endişeleri paylaştığını öne sürmekte; helikopter ebeveynliğin potansiyel olarak sorunlu hale gelmesini görev odaklı zorluklar sırasında, sorunları çocuğun değil, ebeveynin çözmesine ve çocukların yaşlarına uygun görevlerle meşgul olmalarına ebeveynlerin izin vermemesine bağlamaktadırlar. Adı geçen araştırmacılara göre helikopter ebeveynler çocukların olgunlaştıkça uğraşmaları gereken görevleri çocukları için “yaparak”, kendi kaygıları doğrultusunda hareket ederler.

Odenweller vd. (2014) göre ebeveynlerin, helikopter ebeveyn tutumunda olduğu gibi gelişimsel olarak uygun olmayan tekniklerle ana baba olmaya çalışmaları sonucunda çocukların nevrotik eğilimler sergilemeleri, destek ve onay için başkalarına bağımlı olmaları ve etkili başa çıkma becerilerinden yoksun olmaları muhtemeldir.

Helikopter ebeveynliğin bireylerin iş yaşamını da olumsuz etkileyebileceği literatürdeki bulgular arasındadır. Karl ve Peluchette (2016) işyerinde yeni bir iş dışı varlık olarak, helikopter ebeveynlerin iş ile iş dışı arasındaki çizgiyi bulanıklaştırdığını öne sürerek, genç yetişkinlerin kariyerlerinin, ebeveynlerinin yetersizlik ve olgunlaşmamışlık algılarından olumsuz etkilenebildiğini ifade etmiştir.

Reed vd. (2016) helikopter ebeveynliği kast ederek aşırı müdahaleci ebeveyn davranışları ile karakterize edilen ailesel bir sosyal çevrenin, zayıf özerklik nedeniyle bireylerin ebeveynlerine güvenmesini teşvik edebileceğini ve genç yetişkinleri, zorlu durumlarla karşı karşıya kaldıklarında düşük özyeterliliklerinden dolayı kişisel yeteneklerine güvenmek yerine rehberlik için başkalarına güvenmeye yöneltebileceğini iddia etmektedirler.

Schiffirin vd. (2014) helikopter ebeveynlik davranışlarının daha yüksek depresyon seviyeleri ve yaşam doyumunun azalması ile ilişkili olduğunu iddia edip; çalışmalarının helikopter ebeveynlik bildiren üniversite öğrencileri arasında depresyon için reçeteli ilaç kullanımının arttığını tespit eden LeMoyne ve Buchanan'nın (2011) araştırmasını teyit ettiğini öne sürmektedir. Lee ve Kang (2018) bu bulguları destekleyecek nitelikte sonuçları olan araştırmalarında yüksek helikopter ebeveyn algısına sahip genç yetişkinlerin, ebeveynlerinin kariyer beklentilerinden kaynaklı depresif semptomları daha sık gösterdiklerine işaret etmiştir.

Schiffirin vd. (2014) tarafından yürütülen araştırmaya göre helikopter ebeveyn algısı yüksek öğrenciler aynı zamanda temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmadığını hissetmiş, kişisel özerklik duygularının azaldığını raporlamıştır. Aynı çalışma; helikopter ebeveynliğin artan depresyon düzeylerini ve yaşamdan alınan doyumun azalmasını yordadığını, bu durumun düşük özerklik ve yeterlilik ile açıklanabileceğini, ebeveynlerin destek vermeye çalışırken aslında çocukları tarafından kontrol edici ve baltalayıcı olarak algılandığını ortaya koymuştur.

Helikopter ebeveynliğin etkilerini tespit edebilmek için çalışmalar daha çok çocuklar, ergenler ve genç yetişkinler üzerinde yapılsa da ebeveynlerle yürütülen çalışmalar da bulunmaktadır. Schiffirin vd. (2015) ebeveynlerin makul bir dereceye kadar çocuklarının hayatına müdahil olmasının genel olarak çocuklar için faydalı olduğunu ancak çocuklarının mutluluğunu, sağlığını ve başarısını düşünen helikopter ebeveynlerin para ve zaman harcayarak yapılandırılmış etkinliklere yatırım yapmalarının çocukların gelişimlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığını iddia etmektedirler.

Segrin vd. (2015) genç yetişkinlerde helikopter ebeveynliğin olumlu kişilerarası ilişkileri ve sosyal problem çözmeyi desteklemediğini öne sürerek aşırı ebeveynliğin ebeveyn ve çocuk arasında daha az olumlu tutum ve koşullu ebeveyn saygısı ile karakterize bir aile yapısında ortaya çıktığını bu nedenle helikopter ebeveynliğin tamamen ebeveynin iyi niyetiyle ilişkilendirilmesine de ihtiyatlı yaklaşılması gerektiğini ifade etmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplamada kullanılan ölçme araçları, etik süreç, araştırma izinleri ile verilerin analizine dair açıklamalar tezin bu bölümünde ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, iki veya daha fazla değişken arasında hiçbir müdahalede bulunmadan var olan ilişkileri saptamaya yönelik bir çalışma olduğundan ilişkisel tarama özelliği taşımaktadır (Fraenkel ve Wallen, 2005). Bir başka deyişle çalışmada, hiçbir manipülasyon uygulanmadan değişkenler (*bağımsız değişken algılanan helikopter ebeveyn tutumu; bağımlı değişken genel özyeterlilik*) arasındaki ilişki betimlenmiştir (Karasar, 2007).

Araştırmada, algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile özyeterlilik arasındaki ilişki korelasyon türü tarama modelinde incelenmiş; cinsiyet, anne-baba birliktelik durumu, sosyo ekonomik durum değişkenlerinin algılanan helikopter ebeveyn tutumuna ve özyeterlilik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ise karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli ile irdelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Kırklareli Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımın gönüllülük esasına bağlı olduğu araştırmanın örneklemini ise yaşları 18 ile 26 arasında değişen 239'u (%59,5) kadın 163'ü (%40,5) erkek olmak üzere toplam 402 katılımcı oluşturmaktadır.

Bir geçiş aşamasında oldukları için uyum problemi yaşama risklerinin yüksek, karşılaştıkları problemlerde kendileri ile ilgili özyeterlilik becerilerinin ölçülmesinin daha kolay olabileceği düşünüldüğünden lisans 1. sınıf öğrencileri araştırmada amaçlı olarak seçilmiştir. Bu durumda araştırmanın örneklem seçim yöntemi olasılıksız

örnekleme türlerinden gelişigüzel örnekleme ve amaçlı (ölçüt) örneklemin özelliklerini taşımaktadır.

Doğan ve Baykoç'a (2015) göre çocuk gelişimi alanında eğitim alan profesyonellerin çalışma alanı çeşitli kurum ve kuruluşlardan hizmet alan 0-18 yaş arasında özel gereksinimi olan ya da normal gelişim gösteren çocuklarla sınırlıdır. Dolayısıyla çocuk gelişimi disiplinde yapılan bilimsel araştırmalarda 0-18 yaş arasındaki popülasyona odaklanan çalışmaların yoğunlukta olduğu iddia edilebilir. Bu retrospektif nitelik taşıyan araştırmada ise helikopter ebeveynlik tutum algısı ile özyeterlilik arasındaki ilişkiyi test etmek için örneklem grubu olarak üniversite öğrencileri seçilmiştir. Araştırmalar, ileriye dönük (prospektif) ya da geri dönük (retrospektif) olarak dizayn edilebilir. Bailey ve Zucker'a (1995) göre her iki çalışma türü de benzersiz bilgiler sağlar, ancak her ikisinin de benzersiz sınırlamaları vardır. Bu retrospektif araştırma özelinde katılımcıların çocukluk anılarına dönüp, ebeveynlerinin helikopter ebeveyn tutumlarını yanı sıra seçici olarak hatırlamaları metodolojik olarak bir risk barındırır da üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin helikopterlik ebeveynlikle ilgili tutumlarına dair algılarının ölçülmesi; çocukların özyeterliliği, çocuk gelişiminde ebeveyn tutumunun rolü gibi konular özelinde çocuk gelişimi literatürüne katkı sağlayacağı düşünüldüğünden üniversite öğrencileri üzerinde çalışılmıştır.

Araştırma için 430 katılımcı anket doldurmuş, 402 anket geçerli sayılarak veri girişi yapılmıştır. Geçersiz sayılan anketlerin araştırmaya dahil edilememesinde lisans 1. sınıf dışındaki öğrenciler tarafından doldurulması, veri toplama araçlarından yalnızca birine cevap verilmesi, anketlerde eksik verinin olması gibi nedenler etkili olmuştur.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Demografik Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	239	59,5
Erkek	163	40,5
Toplam	402	100

Tablo 3.1. Devamı Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Demografik Değişkenler	N	%
İkamet Durumu		
Aile Yanı	30	7,5
Devlet Yurdu	235	58,5
Özel Yurt	78	19,4
Öğrenci Evi	59	14,7
Toplam	402	100
Bölümler		
Mimarlık	45	11,2
Şehir ve Bölge Planlama	63	15,7
Hukuk	100	24,9
Hemşirelik	44	10,9
Ebelik	27	6,7
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	40	10
Uluslararası İlişkiler	5	1,2
Rekreasyon Yönetimi	18	4,5
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	28	7
Turizm İşletmeciliği	8	2
Turizm Rehberliği	24	6
Toplam	402	100

Tablo 3.1. Devamı Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Demografik Değişkenler	N	%
Anne-Baba Birliktelik Durumu		
Anne – Baba Birlikte	352	87,6
Anne – Baba Ayrı	50	12,4
Toplam	402	100
Sosyoekonomik Durum		
Düşük	9	2,2
Orta Düşük	216	53,7
Orta Yüksek	169	42
Yüksek	8	2
Toplam	402	100

Tablo 3.1 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %59,5'inin (N=239) kız, %40,5'inin (N=163) ise erkek olduğu görülecektir. Araştırmaya 11 farklı bölümden öğrenci katılmış, en fazla katılım %24,9 (N=100) ile hukuk fakültesinden gerçekleşirken en az katılım %1,2 (N=5) ile uluslararası ilişkiler bölümünden gerçekleşmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %87,6'sı (N=352) anne ve babalarının birlikte olduğunu beyan etmişken, %12,4'ü (N=50) anne ve babalarının ayrı olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3.1'deki verilere göre öğrencilerin %53,7'si (N=216) orta düşük sosyo ekonomik duruma sahip olduğunu beyan ederken yalnızca %2'si (N=8) yüksek düzey ve %2,2'si (N=9) düşük düzey sosyo ekonomik duruma sahip olduğunu ifade etmiştir.

Öğrencilerin %58,5'ine (N=235) denk gelen çoğunluğu devlet yurdunda kalırken; %19,4'ü (N=78) özel yurtda, %14,7'si (N=59) öğrenci evinde, %7,5'i (N=30) ise ailesinin yanında ikamet etmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun seviyesini ölçmek amacıyla, “Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği” ve genel özyeterlilik seviyelerini ölçmek amacıyla “Genel Özyeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçeklerin yanı sıra demografik bilgileri toplamak amacıyla katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu uygulanmıştır.

3.3.1 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

Yılmaz (2019) tarafından geliştirilen Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), 13-45 yaş aralığındaki bireylerin ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn olarak tanımlayıp tanımlamadıklarını saptamak için oluşturulmuş bir ölçme aracıdır. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik, akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik ve duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik olmak üzere ölçeğin dört alt boyutu bulunmaktadır. Anne ve baba formunun birlikte yer aldığı ölçekte 21 madde bulunmaktadır. 21 madde anne ve baba için ayrı ayrı puanlanmaktadır. Puanın artması helikopter ebeveynlik algısının arttığını göstermektedir. Ölçekte ebeveyne tutumu nedeniyle verilebilecek puanlar 21 ile 84 arasında değişkenlik göstermekte; 56 ve üzeri puan alan anne babalar “Helikopter Ebeveyn” olarak sınıflandırılmaktadır. Yılmaz'ın (2019) geliştirdiği ölçek formlarının iç tutarlılık katsayısı ise .85 ve bileşik güvenirlik .83 olarak saptanmıştır. Bu tez çalışmasındaki örneklem için anne ve baba formlarının iç tutarlılık katsayısı .84 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca Çelik ve Öziş (2016) tarafından geliştirilen Ebeveyn İlişki Tutumu Algısı Ölçeği ile Lamborn vd. (1991) tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) ile uyum geçerliliği test edilen AHETÖ'nün uyum geçerliliği her iki form ve dört boyut için yeterli bulunmuştur.

Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ölçeği'nin alt boyutlarına dair açıklama ve ilgili ölçek maddeleri Yılmaz'ın (2019) ölçek geliştirme çalışması temel alınarak aşağıda belirtilmiştir:

- a) *Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH) alt boyutu*: AHETÖ'nün etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutu sık sık nasihat eden, yüz kızartıcı davranışlar ile kötü huy ve alışkanlıklar konusunda çocuklarını uyaran, çocuklarının karşı cinsle arkadaşlıkları söz konusu olduğunda korkuya kapılan, etrafın kötü insanlarla dolu olduğunu çocuklarına hatırlatan ve onların mükemmel birer insan olmalarını isteyen ebeveynlerin bu tutumların dair helikopter ebeveyn algısını ölçmektedir. Ebeveynlerini etik ve ahlaki konularda helikopter olarak algılayan bireylerin tablo 3.2.'de verilen ölçek sorularında yüksek puan almaları beklenir.

Tablo 3.2. AHETÖ Etik ve Ahlaki Konularda Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH)	Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.
	Çok sık nasihat ederdi.
	Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.
	Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı
	Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi
Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	

- b) *Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH)*: AHETÖ'nün bu alt boyutu helikopter ebeveynliğin çocukların akademik ve okul hayatlarına gereğinden fazla müdahale etme yönünü ölçmektedir. Gereğinden fazla müdahale; çocuğun okul hayatını ön planda ve gündemde tutma, okul notları için çocuktan daha fazla kaygılanma, çocuğun ödevleri için ondan daha fazla çaba gösterme, çocuğun öğretmeniyle gereğinden fazla görüşme gibi davranışları içerir. AHETÖ'nün AOYK alt boyutu ile ilgili maddeler tablo 3.3.'te sunulmuştur. Bu maddelerden yüksek puan raporlayan bireylerin

ebeveynlerinin akademik yaşam ve okul hayatı konusunda çocuklarına helikopter tutum sergilediği belirtilmektedir.

Tablo 3.3. AHETÖ Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH)	Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.
	Sınav sonuçlarımın açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.
	Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.
	Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.
	Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.

c) *Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH):* Çocuğun üzülmesine katlanamayan, onun duygularını sürekli merak edip soran, çocuğun duyguları üzerinde bir kontrol sağlamaya çalışan ve onun kişisel yaşam alanını ihlal eden ebeveyn davranışlarını ölçen bu alt boyutla ilgili ölçek maddeleri tablo 3.4.'te verilmiştir. Belirtilen ölçek maddelerinden bireylerin yüksek puan alması, bu bireylerin duygusal kişisel yaşam alanı konusunda helikopter ebeveyn tutumuyla yetiştirildiklerine dair bir algılarının olduğu anlamına gelir.

Tablo 3.4. AHETÖ Duygusal – Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH)	Ne zaman üzgün olsam ısrarla “neyin var” diye sorardı.
	Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.
	Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi
	Duygularımı her zaman merak ederdi.

d) *Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH):* Çocuğun yerine giyeceği kıyafeti seçmek, oyunlarına müdahale etmek, yemek yedirmek için peşinden koşmak, mahremiyeti ihlal edecek derecede özel eşyalarını karıştırmak, çocuğu koruma amaçlı sokakta ya da parkta elini bırakmamak gibi ebeveyn davranışlarıyla karakterize bu alt boyutu test eden AHETÖ maddeleri tablo 3.5.'te sunulmuştur. İlgili maddelerden yüksek puan alınması bireyin çocukluğunda temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyne sahip olduğunu gösterir.

Tablo 3.5. AHETÖ Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik	Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.
	Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.
	Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.
	Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.
	Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.
Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	

3.3.2. Genel Özyeterlilik Ölçeği

Sherer vd. (1982) tarafından geliştirilen Genel Özyeterlilik Ölçeği, 5 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması 18-70 yaş aralığında 905 kişi üzerinde yapılmıştır. “Başlama”, “Yılmama” ve “Sürdürme Çabası-Israr” olmak üzere üç faktörden ve 17 maddeden oluşan bir ölçektir. Üç faktörlü yapının, varyansın % 41,5’ini açıkladığı, maddelerin yüklenmelerinin ise 0,43 ile 0,70 arasında değiştiği saptanmıştır (Yıldırım ve İlhan, 2010). Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) .80, test tekrar test güvenilirlik katsayısı .69 olarak saptanmıştır (Yıldırım ve İlhan, 2010). Bu araştırmanın örneklemini için ise iç tutarlılık katsayısı .84 olarak hesaplanmıştır. Yıldırım ve İlhan’ın (2010) Türkçe form için yaptıkları geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ölçeğin “Sizi ne kadar tanımlıyor?” sorusuna beş dereceli olarak “hiç”

ve “çok iyi” yanıtları arasında değişen yanıtların verilebildiği Likert formatındaki hali kullanılmıştır (Bicil, 2012). Her sorunun puanı 1-5 arasında değişmekte, ölçekteki 2, 4, 5, 6, 7,10, 11, 12, 14, 16 ve 17. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek toplam puanı 17 ile 85 arasında değişmektedir. Puanın artması genel özyeterlilik inancının arttığını göstermektedir.

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin alt boyutlarına dair açıklama ve alt boyutlarla ilgili ölçek maddeleri Yıldırım ve İlhan'ın (2010) ölçek uyarlama çalışması temel alınarak aşağıda belirtilmiştir. Maddelerden yüksek puan almak (ters puanlanan maddeler göz önünde bulundurulmalıdır) alt boyutlarla ilgili yüksek bir genel özyeterlilik seviyesine işaret etmektedir.

- a) *Başlama Alt Boyutu*: Genel özyeterliliğin başlama alt boyutu, bireyin kendi yeteneklerine güvenerek bir işe başlayıp başlamayacağına dair inancıyla ilgilidir. Kendileriyle ilgili; karmaşık görünen işlere girişme, zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınmama, beklenmedik sorunlarla etkili mücadele etme gibi inançları olan bireylerin tablo 3.6.'da belirtilen ölçek maddelerinden yüksek puan alması beklenir.

Tablo 3.6. Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Başlama Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

Genel Özyeterlilik Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Başlama	Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem. Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım. Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum. Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım. Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam. Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.. Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem. Her şeyi yarım bırakırım. Sorunlarımdan biri bir işe zamanında başlayamamamdır.

- b) *Sürdürme Çabası - Israr*: Bireyin başladığı bir işte zorluklarla karşılaştığında, bu işi sürdürüp sürdürmeyeceğine dair inancıyla ilgili olan bu alt boyut; hoş gitmeyen şeyleri bitirmekte ısrar etme, verilen kararı ya da yapılan planı uygulama konusunda dirayet gösterme hususlarını ölçen tablo 3.7.'de belirtilen maddeler ile test edilmektedir.

Tablo 3.7. Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Sürdürme Çabası – Israr Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

Genel Özyeterlilik Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Sürdürme Çabası - Israr	Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım. Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girerim. Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.

- c) *Yılmama*: Genel özyeterliliğin bireyin başlayıp sürdürdüğü bir iş başarısızlıkla sonuçlandığında yılıp yılmayacağına dair inancıyla ilgili olan bu alt boyutu; kişinin yeteneklerine güvenmesi, başarısızlık durumunda azminin artması, pes etmemesi, başarıya kadar uğraşması gibi niteliklerine dair inançlarıyla karakterizedir. Tablo 3.8.'de Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin yılmama alt boyutunu ölçen maddeler verilmiştir.

Tablo 3.8. Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Yılmama Alt Boyutu için Ölçek Maddeleri

Genel Özyeterlilik Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Yılmama	Kendine güvenen biriyim. Başarısızlık benim azmimi artırır. Kolayca pes ederim. Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam başarıya kadar uğraşırım. Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın örneklemini tanımlayabilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan 8 maddelik “Demografik Bilgi Formu” katılımcıların; cinsiyeti, yaşı, bölümü, sınıfı, anne-baba birliktelik durumu, ikamet durumu, sosyo-ekonomik durum gibi değişkenler hakkında sorular içermektedir.

3.4. Etik Kurul, Araştırma ve Ölçek Kullanma İzinleri

Araştırmaya başlamadan önce etik kurul izni, araştırma izni ve ilgili bilim insanlarından ölçek kullanma izinleri alınmıştır. Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu Başkanlığının 23.10.2019 tarih ve 18448 sayılı yazısı (EK-1) ile çalışma etik açıdan uygun görülmüştür. Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığının 17.09.2019 tarih ve 4837 sayılı yazısı (EK-2) ile tezin anket çalışmasının Kırklareli Üniversitesi lisans 1. sınıf öğrencileriyle yürütülmesi uygun görülmüştür. Ayrıca Genel Özyeterlilik Ölçeği (EK-3) ve Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ölçeği (EK-4) için kullanım izinleri ilgili akademisyenlerden e-posta yolu ile alınmıştır (sırasıyla EK-5 ve EK-6’da ilgili izinler paylaşılmıştır). Araştırma öncesi katılımcıların bilgilendirildiği Katılımcı Bilgi ve Gönüllü Onay Formu ile Demografik Bilgi Formu ise EK-7’de sunulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin istatistik analizleri Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı (SPSS 22.0) ile yapılmıştır.

Analize başlamadan önce genel özyeterlilik ölçeğinde ters puanlanan maddeler olduğundan bu değişkenin ilgili maddeleri için ters kodlama işlemi uygulanmıştır.

Veri setinin analizinde parametrik testlerin mi non-parametrik testlerin mi uygulanacağına karar vermek için verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılması gerekmektedir. Katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ve genel özyeterlilik seviyelerini ölçme amaçlı kullanılan araçlardan aldıkları puanlar için normallik testlerinden Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık katsayısı kullanılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testinin sonucu teste tabi tutulan üç değişken için de anlamlı

çıkıldığından, verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için ayrıca çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanmış, sonuçlar tablo 3.9.'da sunulmuştur.

Tablo 3.9. Dağılımın Normalliği Testi (Çarpıklık Katsayısı)

Değişkenler	N	Çarpıklık		Basıklık	
		Stat.	Std. Er.	Stat.	Std. Er.
Genel Özyeterlilik	402	-,512	,122	,441	,243
Algı. Helikopter E. Anne Formu	402	,154	,122	-,593	,243
Algı. Helikopter E. Baba Formu	402	,175	,122	-,326	,243

Büyüköztürk vd. (2011) bir değişkenden elde edilen puanlar için hesaplanan çarpıklık katsayısının “-1” ile “+1” arasında olması durumunda değişkenden elde edilen verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu yönünde değerlendirme yapılabileceğini iddia etmektedir. Tablo 3.2’de genel özyeterlilik, anne için algılanan helikopter ebeveynlik ve baba için algılanan helikopter ebeveynlik değişkenlerinin puanlarının belirtilen sınırlar içinde kalması nedeniyle bu araştırmadaki verilerin normal dağılıma sahip olduğu değerlendirilmiştir. Bu nedenle verilere aşağıdaki parametrik testler uygulanmıştır.

Helikopter ebeveynlik tutumları ile genel özyeterlilik arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin anne babalarının birlikte ya da ayrı olma durumları ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var olup olmadığını test etmek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile genel özyeterlilik seviyeleri arasında bir fark olup olmadığını test etmek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Son olarak üniversite öğrencilerinin anne babalarının birlikte ya da ayrı olma durumları ile genel özyeterlilik seviyeleri arasında bir fark olup olmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Öğrencilerin okudukları bölüm, ikamet durumu ve sosyo-ekonomik durum değişkenlerinin alt gruplarında yer alan örneklem sayıları arasındaki fark uç noktalarda olduğu için bu demografik değişkenlerle istatistikî analizler yürütülmemiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, yapılan araştırmanın amaçları doğrultusunda yanıt aranan araştırma soruları için verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Yapılan analizlerde, kullanılan ölçeklerin toplam ya da ortalama puanları kullanılmıştır. Kullanılan ölçeklerin alt boyutlarının da toplam ya da ortalama puanları analizin niteliğine göre işlenmiştir.

Çalışmada kullanılan, Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutum Ölçeğinin (AHETÖ) anne ve baba formları için ayrı ayrı olmak üzere 4 alt boyutu vardır, bunlar; etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH), akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH), temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYBKH), duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterliktir (DYKH). Genel Özyeterlilik Ölçeğinin ise 3 alt boyutu bulunmaktadır, bunlar; başlama, yılmama, sürdürme çabası – ısrardır. Ölçekler ve alt boyutlarından alınan puanlar kendi aralarında verilere uygun testlere tabii tutulmuş, ayrıca bu puanların demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı da test edilmiştir.

Analizlerin bulguları raporlaştırılırken ilgili istatistiklerde Levene Varyansların Homojenliği testinin sonuçları dikkate alınmıştır. Sadece varyansların homojen dağılmadığı bulguların raporlaştırılmasında Levene testine atıfta bulunulmuştur. atıfta bulunulmayan diğer bulgularda varyansların dağılımı Levene testinin sonuçlarına göre homojendir.

4.1. Helikopter Ebeveynlik Tutumları ile Genel Özyeterlilik Arasında Bir Korelasyon Var mıdır?

Helikopter ebeveynlik tutumları ile genel özyeterlilik arasında bir korelasyon olup olmadığını tespit etmek amacıyla AHETÖ'nün ve Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin hem toplam puanları hem de alt boyut puanları Pearson Korelasyon Analizi'ne tabi tutulmuştur. İlgili bulgular Tablo 4.1, tablo 4.2., tablo 4.3 ve tablo 4.4'e yansıtılmıştır.

Tablo 4.1. Helikopter Ebeveynlik Tutumları ile Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Ölçek Toplam Puanları)

Değişkenler	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3
1.Genel Özyeterlilik	402	62,46	10,345	1	-.015	-.028
2.Helikopter Ebeveyn Anne	402	49,81	10,502		1	.605**
3.Helikopter Ebeveyn Baba	402	42,87	10,024			1

** $p < .01$

Tablo 4.1’de Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği’nden katılımcıların anne-baba formları için elde ettikleri toplam puanlar ile Genel Özyeterlilik Ölçeği’nden elde ettikleri toplam puanlar arasındaki ilişkiyi tespit etmek için uygulanan Pearson korelasyon analizinin sonuçları yer almaktadır.

Buna göre helikopter ebeveynlik tutumunun anne boyutu ile genel özyeterlilik arasında anlamlı bir korelasyon bulunmamaktadır, $r = -.015$, $p < .01$. Benzer şekilde helikopter ebeveynlik tutumunun baba boyutu ile genel özyeterlilik arasında da Pearson Korelasyon Analizi’ne göre anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir, $r = -.028$, $p < .01$.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği’nin anne ve baba toplam puanları arasında ise anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir, $r = .605$, $p < .01$.

Helikopter ebeveyn tutumları ile genel özyeterlilik düzeyinin toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaması üzerine, ölçeklerin alt boyutlarının toplam puanları için de Pearson Korelasyon Analizi yürütülmüştür. Tablo 4.2, tablo 4.3 ve tablo 4.4’de ölçeklerin alt boyutları arasında anlamlı çıkan ilişkiler yer almaktadır.

Tablo 4.2. Helikopter Ebeveynlik Tutumları ile Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Genel Özyeterlilik Sürdürme Alt Boyutu ve AHETÖ Baba Formunun Alt Boyutları)

Değişkenler	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4
1.Genel Özyeterlilik-Sürdürme	402	10,09	2,36	1	.107*	.103*	.111*
2.AHETÖ-DYKH-Baba	402	8,60	2,63		1	.454**	.471**
3.AHETÖ-AOYKH-Baba	402	10,39	3,72			1	.517**
4.AHETÖ-EAKH-Baba	402	15,45	4,11				1

** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 4.2’de görülebileceği üzere, genel özyeterliliğin alt boyutlarından sürdürme ile algılanan helikopter ebeveynlik ölçeği baba formunu alt boyutlarından duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon ($r=.107, p<.05.$), akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon ($r=.103, p<.05.$), etik ve ahlaki konularda helikopterlik arasında ise yine anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon ($r=.111, p<.05.$) tespit edilmiştir.

Tablo 4.3 incelendiğinde, genel özyeterliliğin alt boyutlarından sürdürme ile algılanan helikopter ebeveynlik ölçeği anne formunun alt boyutlarından duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon ($r=.102, p<.05.$), etik ve ahlaki konularda helikopterlik arasında ise yine anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon ($r=.109, p<.05.$) bulunduğu görülecektir.

Tablo 4.3. Helikopter Ebeveynlik Tutumları İle Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Genel Özyeterlilik Sürdürme Alt Boyutu ve AHETÖ Anne Formunun Alt Boyutları)

Değişkenler	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3
1.Genel Özyeterlilik-Sürdürme	402	10,09	2,36	1	.102*	.109*
2.AHETÖ-DYKH-Anne	402	10,28	2,59		1	.583
3.AHETÖ-EAKH-Anne	402	16,67	3,80			1

** $p < .01$, * $p < .05$

Tablo 4.4’de görselleştirildiği üzere genel özyeterliliğin alt boyutlarından başlama ile algılanan helikopter ebeveynlik ölçeği baba formunun alt boyutlarından akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik arasında anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon ($r = -.125$, $p < .05$.) tespit edilmişken, baba formunun alt boyutlarından temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik arasında ise anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon ($r = -.120$, $p < .05$.) bulunmuştur.

Tablo 4.4. Helikopter Ebeveynlik Tutumları İle Genel Özyeterlilik Arasındaki Korelasyon (Genel Özyeterlilik Başlama Alt Boyutu ve AHETÖ Anne –Baba Formlarının Alt Boyutu)

Değişkenler	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3
1.Genel Özyeterlilik - Başlama	402	33,96	6,213	1	-.125*	-.120*
2. AHETÖ-AOYKH-Baba	402	10,39	3,725		1	.293**
3.AHETÖ-TGYBKH-Anne	402	10,83	3,476			1

** $p < .01$, * $p < .05$

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?

Cinsiyet değişkeni ile ebeveyni helikopter ebeveyn olarak algılayıp algılamama arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla AHETÖ'nün anne ve baba formlarının ve bu formların alt boyutlarının ortalama puanları için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 4.5. AHETÖ Anne Formu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kadın	239	2,329	,482	400	2,083	.038*
Erkek	163	2,434	,519			

* $p < .05$

Üniversite öğrencilerinin kadın veya erkek olmalarına göre annelerini helikopter ebeveyn olarak algılama durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t-testinde, fark anlamlı bulunmuştur, $t(400) = 2.083$, $p < .05$. Tablo 4.5'de belirtildiği üzere erkek üniversite öğrencileri (Ort. = 2.434, SS = .519), kadın üniversite öğrencilerine (Ort. = 2.329, SS = .482) göre anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak rapor etmişlerdir. Bu sonucun aksine üniversite öğrencileri arasında babalarını helikopter ebeveyn olarak algılama açısından cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir, $t(400) = .578$, $p < .05$. Tablo 4.6'daki sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin kadın (Ort. = 2.030, SS = .462) ya da erkek (Ort. = 2.058, SS = .499) olması babanın helikopter ebeveyn olarak algılamasında etkisizdir.

Tablo 4.6. AHETÖ Baba Formu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kadın	239	2,030	,462	400	,578	.564*
Erkek	163	2,058	,499			

* $p < .05$

AHETÖ ölçeğinin alt boyutları için de bağımsız değişken cinsiyet seçilerek bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Ölçeğin, anne ve baba formunun toplamda sekiz alt boyutu arasından üç alt boyutu için erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.7, tablo 4.8 ve Tablo 4.9’da ilgili istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 4.7. AHETÖ Baba Formunun Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kadın	239	2,248	,655	400	3,619	.000*
Erkek	163	2,009	,440			

* $p < .01$

Tablo 4.7’deki veriler göz önünde bulundurulduğunda kadın üniversite öğrencileriyle erkek üniversite öğrencileri arasında AHETÖ’nün baba formunun duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn alt boyutu için anlamlı bir fark tespit edilmiştir, $t(400) = 3.619$, $p < .01$. Buna göre kadın öğrenciler (Ort. = 2.148, SS = .655) duygusal kişisel yaşam alanları söz konusu olduğunda erkek öğrencilere (Ort. = 2.009, SS = .440) kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğilimindedirler.

Tablo 4.8. AHETÖ Anne Formunun Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kadın	239	2,310	,715	400	3,235	.001*
Erkek	163	2,547	,728			

* $p < .01$

Tablo 4.8'deki veriler, AHETÖ'nün anne formunun akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutu söz konusu olduğunda, üniversite öğrencilerinin annelerini helikopter ebeveyn olarak algılama durumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaştığını göstermektedir, $t(400) = 3.235$, $p < .01$. Veri esas alındığında erkek öğrencilerin (Ort. = 2.547, SS = .728) akademik ve okul hayatları için kadın öğrencilere (Ort. = 2.310, SS = .715) göre annelerini daha fazla helikopter ebeveyn nitelendirdikleri ifade edilebilir.

Tablo 4.9. AHETÖ Anne Formunun Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konusunda Helikopterlik Boyutu Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kadın	239	1,728	,544	320,41	3,216	.001*
Erkek	163	1,919	,611			

* $p < .01$

AHETÖ'nün üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri baz alındığında anlamlı olarak farklılaşan son alt boyutu ise anne formunun temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik alt boyutudur, $t(320,41) = 3.216$, $p < .01$. Tablo 4.9'da gösterildiği üzere erkek öğrenciler annelerini temel güven ve yaşam becerileri konusunda (Ort. = 1.919, SS = .611) kadın öğrencilere göre (Ort. = 1.728, SS = .544) daha fazla helikopter ebeveyn olarak görmektedir (Levene testine göre varyansların homojen olarak dağılmadığı durumdaki verilere göre raporlama yapılmıştır).

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?

Araştırmaya katılan 352 (%87.6) öğrenci anne ve babasının birlikte yaşadığını belirtirken 50 (%12,4) öğrenci anne ve babasının ayrı olduğunu ifade etmiştir. İki grup arasında örneklem sayısı açısından dengesizlik olsa da anne babanın birliktelik durumunun ebeveyn tutumunu etkileme ihtimali olduğundan, değişkenin bağımsız örneklem t-testi ile analizinin yapılması araştırmacı tarafından kayda değer

bulunmuştur. Bu demografik değişken için ortaya çıkan bulgular, değişkenin iki alt grubu arasındaki örneklem sayılarının dengesiz dağılımı (*anne baba birlikte* N=352, *anne baba ayrı* N=50) göz önünde bulundurularak ihtiyatlı yaklaşımla değerlendirilmelidir.

AHETÖ ve bu ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puanların ortalamasının anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmış, anlamlı çıkan bulgular tablo 4.10, tablo 4.11, tablo 4.12 ve tablo 4.13'e yansıtılmıştır.

Tablo 4.10. AHETÖ Anne Formu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	2,353	,494	400	2,013	.045*
Anne Baba Ayrı	50	2,504	,525			

* $p < .05$

Tablo 4.10'da belirtildiği üzere anne babası ayrı olan üniversite öğrencileri (Ort. = 2.504, SS = .525), anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine (Ort. = 2.353, SS = .494) göre anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak rapor etmişlerdir, $t(400) = 2.013$, $p < .05$.

Tablo 4.11. AHETÖ Baba Formu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	2,059	,465	400	2,067	.039*
Anne Baba Ayrı	50	1,911	,538			

* $p < .05$

Tablo 4.11 incelendiğinde anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerinin (Ort. = 2.059, SS = .465), anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerine (Ort. = 1.911, SS = .538) göre anlamlı düzeyde babalarını helikopter ebeveyn olarak nitelendirdikleri görülmektedir, $t(400) = 2.067, p < .05$.

Tablo 4.12. AHETÖ Anne Formunun Duygusal-Kişisel Yaşam Alanında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	2,540	,651	400	2,458	.014*
Anne Baba Ayrı	50	2,780	,596			

* $p < .05$

Tablo 4.12'deki veriler, AHETÖ'nün anne formunun duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik alt boyutu söz konusu olduğunda, üniversite öğrencilerinin annelerini helikopter ebeveyn olarak algılama durumlarının, anne baba birliktelik durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığını göstermektedir, $t(400) = 2.548, p < .05$. Veri esas alındığında anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin (Ort. = 2.780, SS = .596) duygusal-kişisel hayatla ilgili konularda anne babası birlikte olan öğrencilere (Ort. = 2.540, SS = .651) göre annelerini helikopter ebeveyn olarak daha çok nitelendirdikleri ifade edilebilir.

Tablo 4.13. AHETÖ Baba Formunun Akademik / Okul Yaşamı Konularında Helikopterlik Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	2,125	,735	400	3,360	.001*
Anne Baba Ayrı	50	1,752	,735			

* $p < .01$

AHETÖ'nün üniversite öğrencilerinin anne baba birliktelik durumları baz alındığında anlamlı olarak farklılaşan son alt boyutu ise baba formunun akademik -okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutudur, $t(400) = 3.360, p < .01$. Tablo 4.13'de gösterildiği üzere anne babası birlikte olan öğrenciler (Ort. = 2.125, SS = .735) babalarını akademik-okul yaşamı konularında anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerine göre (Ort. = 1.752, SS = .735) daha fazla helikopter ebeveyn olarak görmektedir.

4.4. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile genel özyeterlilik ölçeğinden aldıkları ortalama puanların kadın ya da erkek olmalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit edebilmek için hem ölçeğin toplam ortalama puanları hem de üç alt boyutu için (başlama, yılmama, sürdürme çabası-ısrar) bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Ölçeğin toplam ortalama puanları ve alt boyut ortalama puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ölçeğin genel puanları için ortaya çıkan istatistikler örnek olarak tablo 4.15'de görselleştirilmiştir, alt boyutlar için de sonuçlar anlamlı olmadığından ayrıca raporlanmamıştır.

Tablo 4.14. Genel Özyeterlilik Ölçeği Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kadın	239	3,678	,622	400	,188	.851*
Erkek	163	3,666	,588			

* $p < .05$

Tablo 4.15'deki veriler göz önünde bulundurulduğunda kadın üniversite öğrencileriyle erkek üniversite öğrencileri arasında genel özyeterlilik düzeyleri açısından anlamlı bir fark tespit edilememiştir, $t(400) = .188, p < .05$. Buna göre kadın öğrenciler (Ort. =

3,678, SS = .622) ile erkek öğrencilerin (Ort. = 3.666, SS = .588) genel özyeterlilik açısından kendilerini benzer düzeyde gördükleri iddia edilebilir.

4.5. Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?

Araştırmaya katılan anne babası birlikte olan öğrenci sayısı (N=352, %87.6) ile anne babası ayrı olan öğrenci sayısı (N=50, %12,4) arasında örneklem sayısı açısından dengesizlik olsa da anne babanın birliktelik durumunun genel özyeterliliğe etkisi olabileceği düşünüldüğünden, değişkenin bağımsız örneklem t-testi ile analizinin yapılması kayda değer bulunmuştur. Bu demografik değişken için ortaya çıkan bulgular, değişkenin iki alt grubu arasındaki örneklem sayılarının dengesiz dağılımı (*anne baba birlikte* N=352, *anne baba ayrı* N=50) göz önünde bulundurularak ihtiyatlı yaklaşımla değerlendirilmelidir.

Genel Özyeterlilik Ölçeği ve bu ölçeğin üç alt boyutundan (başlama, yılmama, sürdürme çabası-ısrar) elde edilen puanların ortalamasının anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Ölçeğin hem genel ortalama puanları hem de bütün alt boyutları için ortalama puanlarının iki grup arasında anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Sonuçlar; tablo 4.15, tablo 4.16, tablo 4.17 ve tablo 4.18'a yansıtılmıştır.

Tablo 4.15. Genel Özyeterlilik Ölçeği Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	3,640	,601	400	2,983	.003*
Anne Baba Ayrı	50	3,911	,610			

* $p < .05$

Tablo 4.15’de belirtildiği üzere anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin (Ort. = 3.911, SS = .610), anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine (Ort. = 3.640, SS = .601) göre genel özyeterlilik düzeylerinin anlamlı derece yüksek olduğu tespit edilmiştir, $t(400) = 2.983, p < .05$.

Genel Özyeterlilik Ölçeği’nin “başlama” alt boyutu için yapılan analizde (bağımsız örneklem t-testi), benzer şekilde anne babası ayrı olan üniversite öğrencileri lehine bir sonuç çıkmıştır. Tablo 4.16’deki veriler baz alındığında anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin (Ort. = 4.017, SS = .742), anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine (Ort. = 3.739, SS = .676) göre bir şeye/işe başlamaya dair genel özyeterlilik inançlarının anlamlı derece yüksek olduğu ifade edilebilir, $t(400) = 2.690, p < .05$.

Tablo 4.16. Genel Özyeterlilik Ölçeği Başlama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	3,739	,676	400	2,690	.007*
Anne Baba Ayrı	50	4,017	,742			

* $p < .05$

Ölçeğin genel puanları ve başlama alt boyutu puanlarıyla örtüşecek şekilde Genel Özyeterlilik Ölçeği’nin “yılmama” alt boyutu için yapılan analizde de anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin (Ort. = 3.904, SS = .779) tablo 4.17’de gösterildiği üzere anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine (Ort. = 3.648, SS = .743) göre bir başarısızlıkla karşılaştıklarında yılmamaya dair genel özyeterlilik inançlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur, $t(400) = 2.261, p < .05$.

Tablo 4.17. Genel Özyeterlilik Ölçeği Yılmama Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	3,648	,743	400	2,261	.024*
Anne Baba Ayrı	50	3,904	,779			

* $p < .0$

Bu başlık altında son olarak Genel Özyeterlilik Ölçeğinin sürdürme çabası-ısrar alt boyutu için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Tablo 4.18'deki veriler, ölçeğin sürdürme çabası - ısrar alt boyutu söz konusu olduğunda, üniversite öğrencilerinin genel özyeterlilik seviyelerinin anne baba birliktelik durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığını göstermektedir, $t(400) = 2.349$, $p < .05$. İstatistiklere göre anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin (Ort. = 3.606, SS = .874) başlattıkları bir işi ısrarla sürdürmeye dair genel özyeterlilik inançlarının anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine (Ort. = 3.328, SS = .769) kıyasla anlamlı olarak yüksektir.

Tablo 4.18. Genel Özyeterlilik Ölçeği Sürdürme Çabası - İsrar Alt Boyutu Ortalama Puanlarının Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne Baba Birliktelik Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Anne Baba Birlikte	352	3,328	,769	400	2,349	.019*
Anne Baba Ayrı	50	3,606	,874			

* $p < .05$

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada üniversite öğrencileri tarafından algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile öğrencilerin genel özyeterlilik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde araştırma soruları için analizler sonucunda elde edilen bulgular ilgili alan yazın ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. “Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Genel Özyeterlilik Arasında Bir Korelasyon Var mı?” Araştırma Sorusu için Tartışma

Helikopter ebeveyn tutumu ile özyeterlilik düzeyi arasında bu araştırmanın kuramsal çerçevesi çizildiğinde negatif bir ilişki olması beklenmiştir. McGinley (2018) helikopter ebeveyn tutumu altında yetiştirilen bireyin, erişkinlikte hayatlarının kontrolünü ellerinde bulundurma dolayısıyla hayatlarını yönetme konusunda görece daha çok zorlanacağını iddia etmektedir. Reed vd. (2016) helikopter ebeveynliğin aşırı müdahaleci ebeveyn davranışları sonucunda bireyin zayıf bir özerkliğe sahip olacağını ifade edip, bir zorlukla karşılaştığında çözmek yerine düşük özyeterliliklerinden dolayı kişisel yeteneklerini kullanmayacaklarını, rehberlik için başkalarına güvenmeyi seçeceklerini ileri sürmüştür. Benzer şekilde van Ingen vd. (2015) helikopter ebeveynlik algısı yüksek üniversite öğrencilerinde genel özyeterliliğin düşük olacağını, bireyin görevleri yerine getirmek veya başarmak için azalmış bir kapasite hissedeceğini ifade etmektedir. Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) yaptıkları çalışmada hem anne hem de babanın helikopter ebeveyn olarak algılanması ile genel özyeterlilik arasında negatif bir korelasyon tespit etmiş, regresyon analizinde ise helikopter ebeveynlik tutumunun düşük özyeterlilik düzeyini yordadığını öne sürmüşlerdir. Jung vd. (2017), kore ve amerikan kültüründe helikopter ebeveynlik tutumu altında yetişen bireylerin özyeterlilik seviyeleri arasında bir fark olup olmadığını tespit etmek için yürüttükleri kültürler arası çalışmada, her iki kültürde de annenin helikopter ebeveyn tutumunun üniversite öğrencilerinin özyeterlilik düzeyleri ile ilişkili olmadığını bulmuşlardır.

Bu çalışmanın sonucuna göre ise helikopter ebeveynlik tutumunun anne ve baba formları ile genel özyeterlilik arasında anlamlı bir korelasyon bulunmamaktadır. Bir

başka deyişle, üniversite öğrencilerinin genel özyeterlilik düzeyleri anne veya babalarının helikopter ebeveyn tutumuna sahip olup olmamasıyla ilişkili değildir.

İki değişkenin alt boyutları arasındaki ilişkiye odaklanıldığında ise bu araştırmada; genel özyeterliliğin alt boyutlarından sürdürme ile babanın duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon; akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon; etik ve ahlaki konularda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında ise yine anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular helikopter bir babaya sahip olmanın duygusal kişisel konularda, akademik konularda ve etik/ahlaki konularda genel özyeterliliğin sürdürme alt boyutu bağlamında olumlu ilişkisinin olabileceğini düşündürmektedir.

Bu çalışmada genel özyeterliliğin alt boyutlarından sürdürme ile annenin duygusal-kişisel yaşam alanında helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon; etik ve ahlaki konularda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında ise yine anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon bulunmuştur. Bulgular annenin helikopter ebeveyn niteliklerine sahip olmasının duygusal kişisel konularda ve etik/ahlaki konularda bireyin bir işi sürdürmesine dair özyeterlilik inancı ile olumlu bir ilişkisinin olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmada genel özyeterliliğin alt boyutlarından başlama ile babanın akademik- okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon tespit edilmişken; babanın temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında ise anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon bulunmuştur.

Bulgular akademik konularda ve yaşam becerileri konusunda bir işi bağımsız olarak başlatmak ile helikopter bir babaya sahip olmanın olumsuz olarak ilişkilendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular helikopter ebeveynlikle genel özyeterlilik arasındaki negatif ilişkiye yapılan atıflarla örtüşmektedir.

5.2. “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamli Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma

Bireylerin anne ve babasını helikopter ebeveyn olarak algılamasında cinsiyetlerinin etkili olup olmadığı da bu araştırmada ele alınan sorulardan biridir. McGinley (2018) helikopter ebeveynliğin çocukların niteliklerinden bağımsız olarak kendine has özelliklere sahip olduğunu öne sürerken; Kelly vd., (2017) de benzer şekilde helikopter ebeveynliğin çocukla ilgili değişkenlerden ilişkisiz olarak gözlemlendiğini iddia etmektedir. Yılmaz’ın (2020) yaptığı araştırmanın sonucuna göre genel helikopter tutumda çocukların cinsiyetlerine göre bir fark bulunmamasına karşın; akademik yaşamda erkek çocuklara, etik ve ahlaki yaşam konularında ise kız çocuklara karşı helikopter tutumun daha baskın olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla alan yazında helikopter bir ebeveynine sahip olup olmamaya dair algının bireyin cinsiyetinden etkilenmediği iddia edilmektedir. Gençdoğan ve Gülbahçe (2021) üniversite öğrencileri üzerinde yürüttükleri çalışmada erkeklerin kadınlara göre anneyi “temel güven ve yaşam becerileri konusunda” daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıklarını; kadınların da erkeklere göre hem algılanan helikopter ebeveyn toplam puanı açısından hem de “akademik okul yaşamı” ve "duygusal kişisel yaşam” alt boyutlarında daha çok babayı helikopter ebeveyn olarak algıladıklarını tespit etmişlerdir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre ise erkek üniversite öğrencileri kadın üniversite öğrencilerine kıyasla anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak rapor etmektedir. Buna karşın babalarını helikopter ebeveyn olarak algılama açısından üniversite öğrencilerinin cinsiyetine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alt boyutlara bakıldığında erkek öğrencilerin akademik ve okul hayatları için kadın öğrencilere göre annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak nitelendirdikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, annenin erkek öğrenciler tarafından helikopter ebeveyn olarak algılanması kültüre özgü nitelikler açısından değerlendirmeye alınabilir. Johnston vd. (2017) de annelerin babalara kıyasla daha fazla helikopter tutuma sahip olduklarını tespit etmiş ve bunun toplumdaki geleneksel anne/baba rollerinden kaynaklanabileceğini iddia etmişlerdir.

Bu araştırmada kadın öğrencilerin duygusal kişisel yaşam alanları söz konusu olduğunda erkek öğrencilere kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları da bulunmuştur. Bulgu, Türkiye’deki ebeveynlik kültürü söz konusu olduğunda baba ile oğul arasında duyguların ifade edilmesi ve paylaşılmasının, baba ile kız arasındaki duygu paylaşımından daha zor olduğunu düşündürmektedir.

5.3. “Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma

Günümüzde boşanma gibi nedenlerden dolayı, çocuklar anne ve babanın birarada olduğu aile yapısının yanı sıra tek ebeveynli ailelerde de yetişmek zorunda kalabiliyor. Vespa vd. (2013) Amerika’da tek ebeveynli aile oranının 1970’ten 2012’ye kadar yüzde 17’den yüzde 27’ye çıktığını iddia etmektedir (akt. Buchanan ve LeMoyné, 2020). Türkiye geneli bir oranı verebilecek çalışma araştırmacı tarafından bulunamasa da Sayın-Çakar ve Altun (2021) tarafından yürütölen bir araştırmada tek ebeveynle yaşadığını raporlayan katılımcı sayısı %10,4 olarak bulunmuştur. Bu ailelerin karşılaştığı iki büyük sorun bütün her şeyden sorumlu olmak ve mali yükü tek başına sırtlamaktır (Whisenhunt vd., 2019). Dolayısıyla anne veya babanın olmadığı bir ailede, dengeler değişeceğinden dolayı anne ve babanın helikopter ebeveyn olarak algılanıp algılanamayacağı da etkilenebilir.

Rote vd. (2020) ailelerin, anne ve babanın helikopter ebeveyn örüntüsüne ne kadar uydukları ve bu örüntüyü ailedeki genç yetişkinlere ne kadar yansıttıkları açısından farklılaşabildiklerini; bunun da genç yetişkinlerin helikopter ebeveynliği yorumlama şekilleri üzerinde (aşırı müdahale olarak algılama, helikopter ebeveynliği kabul etme ve ebeveynin sıcaklığı olarak algılama vb.) etkili olabileceğini iddia edip çalışmalarının sonuçlarının tek ebeveynli (örneğin boşanmış) aileler için geçerli olmayacağını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla genel literatürdeki helikopter ebeveynlik bulguları tek ebeveynli aileler için geçerli olmayabilir.

Helikopter ebeveyn tutumu ile ilgili yapılan çalışmalar görece diğere ebeveyn tutumları için yapılan çalışmalardan oldukça azdır. Uluslararası literatürde bu özel grupla ilgili helikopter ebeveyn tutumuna odaklanan kısıtlı çalışma mevcuttur.

Buchanan ve LeMoynne (2020) yürüttükleri çalışmada tek bir ebeveynli hanelerde annelerin kız çocuklara normatif olarak ebeveynlik yapmaya devam ettiklerini, bunun kız çocukları tarafından normal karşılandığını ancak erkek çocukların, babanın yokluğunda annelerinin helikopter ebeveyn tutumunu daha müdahaleci ve atipik olarak yorumladıklarını ve kendilerinin sergiledikleri/sergileyecekleri geleneksel erkek rolünü baltalamaya yönelik bir girişim olarak algılayabileceklerini öne sürmüşlerdir. Türkiye’de tek ebeveynli ailelerde helikopter ebeveynlik ile ilgili yürütülen bir çalışmaya ise rastlanmamıştır.

Bu araştırmada anne babası ayrı olan ve anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerinin helikopter ebeveyn tutumları karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre anne babası ayrı olan üniversite öğrencileri, anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak rapor etmişlerdir. Bunun aksine, anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerinin, anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde babalarını helikopter ebeveyn olarak nitelendirdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgular, tek ebeveynli ailelerde annenin yükü daha çok üstlenerek babaya göre daha müdahaleci bir tavır üstlendiğini göstermektedir. Buchanan ve LeMoynne (2020) tek ebeveynli ailelerde annenin daha müdahaleci bir tavır sergilerken dikkatli olması gerektiğini öne sürmekte, anne tarafından yapılacak aşırı müdahalenin özellikle erkek çocuklar üzerinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkarma potansiyelinin olduğunu ifade etmektedir. Bu araştırmada iki ebeveynin birarada olduğu ailelerde üniversite öğrencileri tarafından babanın daha müdahaleci olarak algılandığı tespit edilmiştir. Bu durumun iki ebeveynli ailede babanın, babalığa yüklenen geleneksel rolleri yerine getirmesinden dolayı çocukta oluşan algıdan kaynaklandığı düşünülebilir.

Bu bulguların yanısıra, araştırmada anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin duygusal-kişisel hayat konusunda, anne babası birlikte olan öğrencilere kıyasla daha çok annelerini helikopter ebeveyn olarak tanımladıkları buna karşın anne babası birlikte olan öğrencilerin akademik /okul yaşamı konularında anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerine göre daha çok babasını helikopter ebeveyn olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Tek ebeveynli ailelerle ilgili helikopter ebeveynlik konusunda sağlıklı değerlendirmeler yapabilmek için, bu özel gruba yönelik daha çok çalışmanın yapılması gerektiği iddia edilebilir.

5.4. “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma

Bireylerin genel özyeterlilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre değişip değişmediğine dair literatürde farklı bulgular bulunmaktadır. Turan vd. (2016) özel yetenek sınavlarına giren genç erişkinlerin genel özyeterlilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığını öne sürmektedir. Öğretmen adayları üzerinde yapılan bir çalışmada erkek öğretmen adaylarının genel özyeterlilik inançları ile kadın öğretmen adaylarının genel özyeterlilik inançları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir (Uysal ve Kösemen, 2013). Yıldırım ve İlhan (2010) cinsiyetin genel özyeterlilik düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını iddia etmektedir. Alan yazındaki bu bulgulara karşın cinsiyetin genel özyeterlilik üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır. Aypay (2010) erkek öğrencilerin genel özyeterlilik düzeylerinin kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğunu ileri sürmektedir. Brink vd. (2012) kalp krizi sonrası hastaneye başvuran katılımcılar üzerinde yaptıkları çalışmada erkek katılımcıların genel özyeterlilik düzeylerinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Genel özyeterliliğin yanısıra göreve özgül özyeterlilikle ilgili literatürde çalışmalar mevcuttur. Huang (2013) akademik özyeterlilikte cinsiyet farklılıklarına ilişkin yürüttüğü meta analiz çalışmasında erkekleri destekleyen küçük bir farkla birlikte 0.08'lik bir genel etki büyüklüğü tespit etmiştir.

Bu çalışmada üniversite öğrencileri hem genel özyeterlilik ölçeğinin toplam puanları hem de üç alt boyutu için (başlama, yılmama, sürdürme çabası-ısrar) karşılaştırılmış ölçeğin toplam ortalama puanları ve alt boyut ortalama puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışma genel özyeterlilik düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığını öne süren araştırmalarla paralellik göstermektedir.

5.5. “Üniversite Öğrencilerinin Anne Babalarının Birlikte ya da Ayrı Olma Durumları ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?” Araştırma Sorusu için Tartışma

Tek ebeveynli bir ailede yetişmenin ebeveyn tutumunun nasıl algılanacağını etkileyebilme potansiyeli olduğu gibi, bireyin genel özyeterlilik seviyesini etkileme potansiyeli de bulunmaktadır. Demircioğlu ve Işık (2020) yürüttükleri çalışmada anne babanın birlikte ya da ayrı olmasının genel özyeterlilik seviyesini etkilemediğini öne sürmektedir. Benzer şekilde Gül ve Adıgüzel (2015) tek ebeveynli, çekirdek ya da geniş ailede yetişmenin bireyin özyeterlilik inançlarında istatistiksel anlamda bir farka neden olmayacağını iddia etmektedir. Alan yazında aile yapısının özyeterliliği etkilemediğine dair bulgulara ulaşan bu çalışmaların aksine Weiser ve Riggio (2010) yürüttükleri çalışmada tek ebeveynli bir ailede yetişmenin ebeveynlerin birlikte olduğu bir ailede yetişmeye kıyasla genel özyeterlilik üzerinde anlamlı ve olumsuz bir etkiye sahip olduğunu öne sürmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre hem genel özyeterlilik, hem bu kavramın üç alt boyutu (başlama, yılmama, sürdürme-ısrar) için anne babanın birlikte ya da ayrı olması arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmaktadır.

Araştırmada, anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin, anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine göre; genel özyeterlilik düzeylerinin, genel özyeterliliğinin “başlama” alt boyutu için alınan puanların ortalamasının, “yılmama” alt boyutu için alınan puanların ortalamasının ve “sürdürme çabası – ısrar” alt boyutu için alınan puanların ortalamasının anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar alanyazında belirtilen tek ebeveynli ailede yetişmenin genel özyeterlilik üzerinde etkisinin olmadığı ya da olumsuz etkisinin olduğunu öne süren bulgularla örtüşmemektedir. Tek ebeveynli ailelerde çocuğun erken sorumluluk almak zorunda kalması, maddi konulardaki kaygılara ortak olması, tek ebeveynin sorumluluklarının artmasından dolayı çocuğun hayatına aşırı müdahale etme konusunu ikinci plana atması gibi nedenlerden dolayı çocuğun özerklik kazanması ve kendi problemlerini kendisinin çözmesi ortaya çıkan sonucu açıklamak için düşünülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu araştırma Kırklareli Üniversitesi özelinde üniversite öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu ile genel özyeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülmüştür. Elde edilen verilerle yapılan analizler sonucunda, katılımcıların cinsiyet ve anne baba birliktelik durumuna (birlikte-ayrı) göre algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve genel özyeterlilik düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada literatürün aksine genel anne ve genel baba helikopter ebeveyn tutumu ile genel özyeterlilik arasında anlamlı bir korelasyon bulunmamasına karşın;

- Genel özyeterliliğin sürdürme alt boyutu ile babanın duygusal-kişisel yaşam alanında, akademik-okul yaşamı konularında ve etik-ahlaki konularda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon;
- Genel özyeterliliğin sürdürme alt boyutu ile annenin duygusal-kişisel yaşam alanında ve etik/ahlaki konularda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumlu ve düşük düzey bir korelasyon;
- Genel özyeterliliğin başlama alt boyutu ile babanın akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon; genel özyeterliliğin başlama alt boyutu ile babanın temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveyn olarak algılanması arasında ise anlamlı, olumsuz ve düşük düzey bir korelasyon tespit edilmiştir.

Bu araştırmada helikopter ebeveyn algısının üniversite öğrencilerinin cinsiyetine göre aşağıdaki şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır;

- Erkek üniversite öğrencileri kadın üniversite öğrencilerine kıyasla anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak rapor etmişlerdir. Ancak

babalarını helikopter ebeveyn olarak algılama açısından üniversite öğrencilerinin cinsiyetine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Alt boyutlara bakıldığında erkek öğrencilerin akademik ve okul hayatları için kadın öğrencilere göre annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak nitelendirdikleri tespit edilmiştir.
- Kadın öğrencilerin duygusal kişisel yaşam alanları söz konusu olduğunda erkek öğrencilere kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları da bulunmuştur.

Anne babası ayrı olan ve anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerinin helikopter ebeveyn tutumlarının karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan bulgular ise şunlardır;

- Anne babası ayrı olan üniversite öğrencileri , anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak rapor ettikleri,
- Bunun aksine, anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerinin, anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerine göre anlamlı düzeyde babalarını helikopter ebeveyn olarak nitelendirdikleri,
- Anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin duygusal-kişisel hayat konusunda, anne babası birlikte olan öğrencilere kıyasla daha çok annelerini helikopter ebeveyn olarak tanımladıkları,
- Buna karşın anne babası birlikte olan öğrencilerin akademik-okul yaşamı konularında anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerine göre daha çok babasını helikopter ebeveyn olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Mevcut araştırmada üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre genel özyeterlilik düzeyleri ve genel özyeterliliğin alt boyut düzeyleri için anlamlı derecede bir fark tespit edilmemiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda anne babası ayrı olan üniversite öğrencilerinin, anne babası birlikte olan üniversite öğrencilerine göre;

- Genel özyeterlilik düzeylerinin,
- Genel özyeterliliğinin “başlama” alt boyutu düzeylerinin

- Genel özyeterliliğin “yılmama” alt boyutu düzeylerinin
- Genel özyeterliliğin “sürdürme çabası – ısrar” alt boyutu düzeylerinin anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları bir bütün olarak ele alındığında helikopter ebeveynliğin genel özyeterlilik üzerinde alanyazında yer aldığı kadar güçlü ve olumsuz bir etkisinin olmadığı ileri sürülebilir. Araştırmanın sonucunda helikopter ebeveynlik algısı cinsiyete göre farklılaştığı için bazı araştırmacıların helikopter ebeveyn tutumunu çocukların karakteristik özelliklerinden etkilenmeyen (McGinley, 2018) kültürler üstü (Kwon vd., 2017) bir kavram olarak nitelendirmelerine ihtiyatla yaklaşılabilir. Helikopter ebeveyn algısı kültüre ve çocuğun cinsiyetine bağlı olarak değişebilecek karakteristik özelliklere sahip olabilir. Özellikle babanın ve annenin kültürden kültüre değişen ebeveynlik rolleri, tek ebeveyn tarafından yetiştirilme gibi faktörler hangi ebeveynin hangi cinsiyete sahip çocuk tarafından, helikopter ebeveynliğin hangi boyutu açısından helikopter olarak algılanabileceğini etkileyebilir. Araştırmanın önemli sonuçlarından bir tanesinin de genel özyeterlilik düzeyinin tek ebeveynli ailelerde yetişen bireylerde ebeveynleri birlikte yaşayan bireylere göre yüksek çıkmasıdır. Tek ebeveynli ailede yetişmenin alanyazında çeşitli dezavantajları ve olumsuz etkileri ele alınmasına rağmen bu bulgunun zorluklar karşısında insanın adapte olma özelliğine vurgu yaptığı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır, araştırma genel özyeterlilik ve helikopter ebeveynliği sadece üniversite öğrencileri özelinde incelemiştir. Ancak bu iki değişken çocukluktan yetişkinliğe kadar insanı etkileme potansiyeline sahip olduğundan sonuçlar değerlendirmeye alınırken farklı örneklem üzerinde yapılan çalışmalar da dikkate alınmalıdır. Gerek özyeterlilik gerek ebeveyn tutumu için üniversite öğrencilerinin sadece algıları veya inançları ölçülmüştür. Farklı ölçme araçlarıyla değişkenlerin farklı populasyonlar üzerinde ölçülmesi gerekmektedir. Demografik değişkenlerden cinsiyet (Kadın N=239, Erkek N=163) ve anne-baba birliktelik durumu (Birlikte N=352, Ayrı N=50) alt gruplarındaki örneklem sayıları dengeli olmadığı için bu değişkenlerle ilgili çıkan sonuçlara ihtiyatla yaklaşılmalıdır.

6.2. Öneriler

Helikopter ebeveynlik ile ilgili Türkiye'deki çalışmalar oldukça kısıtlı olduğundan bundan sonra yapılabilecek araştırmalarla ilgili aşağıdaki öneriler sıralanmıştır:

- Okul öncesi, ilkokul, orta okul, lise öğrencilerinde de benzer çalışmaların yapılması, öğrencilerin yanı sıra genç yetişkinler ve yetişkinlerin de helikopter ebeveynlikten nasıl etkilendiklerin saptanması,
- Bu araştırmada dahil edilmeyen kardeş sayısı, doğum sırası, anne baba eğitim düzeyi vb. demografik bilgiler ile ilgili değişkenlerin çalışılması,
- Örneklem sayıları dengeli dağılan populasyonlarda sosyoekonomik durumun helikopter ebeveynlik ve genel özyeterlilik arasındaki ilişkinin incelenmesi,
- Helikopter ebeveynliğin öğretmen, akademisyen, okul yöneticileri, anne babanın kendisi gibi çeşitli örneklerde çalışılması,
- Sadece ebeveyn tutum algısının ölçülmesi yerine, nicel ve nitel çalışmalarla helikopter ebeveynliğin farklı açılardan farklı niteliklerinin araştırılması,
- Literatürün helikopter ebeveynliğin sadece olumsuz yönlerine odaklanmasından kaynaklı doğabilecek hataları bertaraf etmek için olumlu sonuçlarının olup olmayacağını sorgulanmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi,
- Helikopter ebeveynliğin tespit edilen olumsuz sonuçlarını en aza indirmek için anne babalara ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından farkındalık eğitimleri verilmesi.

Bu ve buna benzer öneriler dikkate alınarak yapılacak araştırmalar helikopter ebeveynlik konusunda farklı bakış açılarının gelişmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Afat, N. (2013). Çocuklarda üstün zekanın yordayıcısı olarak ebeveyn tutumları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2013-1), 155-168.
- Ariés, P. (1962). *Centuries of childhood: A social history of family life* (Çev. R. Baldwick). New York: Random House.
- Aydoğdu, F. & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 569-585.
- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeği'nin (GÖYÖ) türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-131.
- Bailey, J. M. & Zucker, K. J. (1995). Childhood sex-typed behaviour and sexual orientation: A conceptual analysis and quantitative review. *Developmental Psychology*, 31, 43-55.
- Bandura, A. (1977) Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs: Prentice- Hall Inc.
- Bandura, A. (1989a). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175-1184.
- Bandura, A. (1989b). Regulation of cognitive processes through perceived selfefficacy. *Developmental Psychology*, 25, 729-735.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. *Encyclopedia of Human Behavior*, New York: Academic Press, s. 71-81.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company.
- Bandura, A. (1999). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Asian Journal of Social Psychology*, 2, 21-41.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887 – 907.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 198-210.
- Bradley-Geist J. ve Olson-Buchanan J. (2014) Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students, *Education Training*, 56(4), 314-328.
- Brink, E., Alsen, P., Herlitz, J., Kjellgren, K., & Cliffordson, C. (2012). General self-efficacy and health related quality of life after myocardial infarction. *Psychology, Health & Medicine*, 17(3),346-355.
- Buchanan, T., & LeMoyne, T. (2020). Helicopter parenting and the moderating impact of gender and single-parent family structure on self-efficacy and well-being. *The Family Journal*, 28(3), 262–272.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2011). *Sosyal Bilimler için İstatistik*. Ankara: Pegem Akademi, s. 48-63.

- Ceral, S. & Dağ, İ. (2005). Ergenlerde Algılanan Anne Baba Tutumlarına Bağlı Benlik Saygısı, Depresiflik ve Genel Psikolojik Belirti Farklılıkları. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi (3P)*, 13(4), 233–241.
- Comenius, J. A. (1910). *Didactica magna*. Leipzig: Dürr.
- Cui, M., Allen, J.W., Fincham, F.D., May, R.W., & Love, H. (2019). Helicopter parenting, self-regulatory processes, and alcohol use among female college students. *Journal of Adult Development*, 26, 97-104.
- Cüceloğlu, D. (1993). *İnsan ve Davranışı*. Remzi Kitapevi: İstanbul.
- Darlow, V., Norvilitis, J. M. & Schuetze, P. (2017). The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *Journal of Child and Family Studies*, 26, 2291–2298.
- Demir, E. K. & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (21), 15-25.
- Demirbaş, M. & Yağbasan, R. (2005). Sosyal öğrenme teorisine dayalı öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin bilimsel tutumlarının kalıcılığına olan etkisinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 363-382.
- Demircioğlu, H. & Işık, E. (2020). Analyzing self-efficacy perception of university students. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 49 (1), 163-184.
- Doğan, A. ve Baykoç, N. (2015). *Hastanede çocuk gelişimi birimine yönlendirilen çocukların değerlendirilmesi*. Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi “Erken Müdahale”, Ankara.
- Erkan, S., Özbay, Y., Cihangir-Çankaya, Z. & Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllülükleri. *Eğitim ve Bilim*, 27 (164), 94-107.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education*. New York: Mcgraw-Hill Higher Education.
- Ganaprakasam, C., Davaidass, K. S. & Muniandy, S. C. (2018). Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8, 378-382.
- Gençdoğan, B. ve Gülbahçe, A. (2021). Psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunun bir yordayıcısı olarak algılanan helikopter ebeveyn tutumu. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1, 66-98.
- Göktaş, B. (2018). Sosyal biliş teorisi ve pazarlama disiplininde kullanımına dair örnekler. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 359-381.
- Gül, İ., & Adıgüzel, O. (2015). Sağlık kurumları yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), 864–876.
- Gür, B. S. & Kurt, T. (2011). Türkiye’de ailelerin eğitim ihtiyaçları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 27 (27), 33-62.
- Holden, G. & Miller, C. P. (1999). Enduring and different: A meta-analysis of the similarity in parent’s child rearing. *Psychological Bulletin*, 125(2), 223-254. ,
- Hong, J-C., Hwang, M.-Y., Kuo, Y-C. & Hsu, W-Y. (2015). Parental monitoring and helicopter parenting relevant to vocational student’s procrastination and selfregulated learning. *Learning and Individual Differences*, 42, 139-146.

- Huang, C. (2013). Gender differences in academic self-efficacy: A meta-analysis. *European Journal of Psychology of Education*, 28(1), 1–35.
- Jenerette, C. M. & Valrie, C.R. (2010). The influence of maternal behaviors during childhood on self-efficacy in individuals with sickle cell disease. *Journal of Family Nursing*, 16(4), 422–434.
- Johnston, C., Belschner, L., Park, J. L., Stewart, K., Noyes, A. & Schaller, M. (2017). Mothers' implicit and explicit attitudes and attributions in relation to self-reported parenting behavior. *Parenting*, 17(1), 51-72.
- Jung, E., Hwang, W., Kim, S., Sin, H., Zhang, Y., & Zhao, Z. (2019). Relationships among helicopter parenting, self-efficacy, and academic outcome in American and South Korean college students. *Journal of Family Issues*, 40(18), 2849–2870.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karl, K. & Peluchette, J. (2016). Breaking boundaries and leaving bad impressions: toward understanding workplace encounters with helicopter parents. *Journal of Organizational Psychology*, 16(1), 93-105.
- Kaya, A., Bozaslan, H. & Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 208-225.
- Kelly, L., Duran, R. L. & Miller-Ott, A. E. (2017). Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114.
- Keshavarz, S. & Baharudin, R. (2012). The moderating role of gender on the relationships between perceived paternal parenting style, locus of control and self-efficacy. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 32, 63 – 68
- Keshavarz, S. & Mounts N. S. (2017). Perceived parenting style of fathers and Iranian adolescents' self-efficacy: The moderating role of gender and education. *The Journal of Genetic Psychology*, 178(5), 281-290.
- Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik inancı ve öğrenme performansının geliştirilmesine ilişkin yazın taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 111-133.
- Kwon, K. A., Yoo, G. & De Gagne, J. C. (2017). Does culture matter? A qualitative inquiry of helicopter parenting in Korean American college students. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1979–1990.
- Lee, J. & Kang, S. (2018). Perceived helicopter parenting and Korean emerging adults' psychological adjustment: The mediational role of parent–child affection and pressure from parental career expectations. *Journal of Child and Family Studies*, 27(11), 3672–3686.
- LeMoyne, T. & Buchanan, T. (2011). Does “Hovering” matter? Helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4), 399-418.
- Locke, J. (2004). *Eğitim üzerine düşünceler*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Luszczynska, A., Scholz U. & Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139(5), 439-57.
- McGinley, M. (2018). Can hovering hinder helping? Examining the joint effects of helicopter parenting and attachment on prosocial behaviors and empathy in emerging adults. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(2), 102-115.

- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. & Weber, K. (2014) Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studies*, 65(4), 407-425.
- Orhan, F. & Dağcı, A. (2015). Ergenlikte dini kimliğim inşası: Sosyal öğrenme kuramı açısından bir değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(7) 115-132.
- Özdel, K. (2015). Düünden bugüne bilişsel davranışçı terapiler: Teori ve uygulama. *Türkiye Klinikleri Dergisi*, 8(2). 10-20.
- Özyürek, A. & Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
- Palut, B. (2008). Düşünme stilleri ve anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-11.
- Pekşen-Akça, R. (2012). Ana-babaların çocuk yetiştirmede aşırı koruyucu olmaları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler EDergisi*, 29, 1-13.
- Platon (1999). *Devlet*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun yok oluşu*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Qamar, A., Parveen, Q. & Yousuf, M. I. (2017). Relationship between parenting styles and academic self-efficacy of students. *The Anthropologist*, 28(1-2), 123-129.
- Qazi, T. (2009). Parenting style, locus of control and self-efficacy: A correlational study. *Revista Costarricense de Psicología*, 28, 75-84.
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier-Greer, M., Fixelle, C., & Ferraro, A. J. (2016). Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3136–3149.
- Rote, W. M., Olmo, M., Feliscar, L., Jambon, M. M., Ball, C. L., & Smetana, J. G. (2020). Helicopter parenting and perceived overcontrol by emerging adults: A family-level profile analysis. *Journal of Child and Family Studies*, 29,3153-3168.
- Rousseau, J.J. (2005). *Emile: Bir çocuk büyüyor*. İstanbul: Selis Kitaplar.
- Roy, S., Morton, M. ve Bhattacharya, S. (2018). Hidden human capital: Self-efficacy, aspirations and achievements of adolescent and young women in India. *World Development*, 111, 161-180.
- Sayın-Çakar, Y. & Altun, F. (2021). Ergenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin ebeveyn çatışması, öz-yeterlik ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 253-270.
- Schiffirin, H. H., Godfrey, H., Liss, M., & Erchull, M. J. (2015). Intensive parenting: Does it have the desired impact on child outcomes? *Journal of Child and Family Studies*, 24(8), 2322–2331.
- Schiffirin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J. & Tashner, T. (2014). Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23(3), 548–557.
- Schwarzer, R. & Fuchs, R. (1995). Self-efficacy and health behaviours. In *Predicting Health Behaviour: Research and Practice with Social Cognition Models Conner* (s. 163-196), Eds: M. & Norman, P. Buckingham: Open University Press.

- Segrin, C., Givertz, M., Swaitkowski, P. & Montgomery, N. (2015). Overparenting is associated with child problems and a critical family environment. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 470–479.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Sharma, G. & Pandey, N. (2015). Parenting styles and its effect on self-esteem of adolescents. *International Journal of Indian Psychology*, 3 (1), 28-39.
- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S. Jacobs, B., & Rogers, R. W. (1982). The self – efficacy scale: Construction and validation. *Psychological Reports*, 51, 663671.
- Smith, G. J. (2007). *Parenting effects on self-efficacy and self-esteem in late adolescence and how those factors impact adjustment to college*. Annual Meeting of the Eastern Psychological Association, Philadelphia.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E. ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri:Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25), 42-59.
- Şirin, S. F. (2013). İktidar ve çocuk. *Turkish Studies*, 8/8, 1275-1284.
- Tam, C. L., Chong, A., Kadirvelu, A. & Khoo, Y. T. (2012). Parenting styles and self-efficacy of adolescents: Malaysian scenario. *Global Journal of Human Social Science*, 12(14), 18-25.
- Turan, M. B., Karaoğlu, B., Kaynak, K. & Pepe, O. (2016). Özel yetenek sınavlarına giren adayların genel özyeterlilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi . *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 17-26.
- Uç, H., & Parıltı, N. (2017). *Demografik özelliklerine göre tüketicilerin türk televizyonlarında yayınlanan dizilere yönelik tutumları*. 2nd International Congress on Politic, Economic and Social Studies (ICPESS), s: 204-220.
- Uysal, İ. ve Kösemen, S. (2013). Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlilik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2):25, 217-226.
- Weiser, D. A., & Riggio, H. R. (2010). Family background and academic achievement: does self-efficacy mediate outcomes? *Social Psychology of Education: An International Journal*, 13(3), 367–383.
- Whisenhunt, J. L., Chang, C. Y., Parrish, M. S., & Carter, J. R. (2019). Addressing single parents’ needs in professional counseling: A qualitative examination of single parenthood. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 27, 188–198.
- Yavuzer, H. (2004). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). Yaygın anne baba tutumları. *Çocuk Ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları* içinde (s. 13-39), Ed. Yavuzer, H. İstanbul: Timaş.
- Yıldırım, F. & İlhan, İ. Ö. (2010). Genel özyeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-30.
- Yıldız, Z. (2014). Sosyal bilişsel öğrenme kuramı ve din öğretimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (33), 147-161.
- Yılmaz, H. & Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 707-744.

- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-30.
- Yılmaz, H. (2020). Türkiyede helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri . *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* , 20 (46) , 133-160.
- Yousaf, S. (2015). Parenting style and self-efficacy among adolescents. *Research on Humanities and Social Sciences*, 5(3), 25-28.
- Yükselen, A. İ. (2015). Farklı anne baba tutumları. *Medipol Üniversitesi Ana Baba Okulu Sunum Özetleri* içinde (s. 39-43) İstanbul: Medipol Ana Baba Okulu.

EKLER

Ek-1: Etik Kurul Onayı

Ek-2: Araştırma İzni

Ek-3: Genel Özyeterlilik Ölçeği

Ek-4: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

Ek-5: Genel Özyeterlilik Ölçeği Kullanım İzni

Ek-6: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Kullanım İzni

Ek-7: Katılımcı Bilgi, Gönüllü Onay ve Demografik Bilgi Formu

EK-1 Etik Kurul Onayı

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 54001588-199-E.18448
Konu : Etik Kurul Karar (Ekim)

23/10/2019

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 11/10/2019 tarihli ve 69456409-199-E.17571 sayılı yazısı.

İlgi yazımız gereği; aşağıda sorumlu araştırmacı ve ismi yer alan çalışma; Etik Kurulumuzda değerlendirilmiş olup etik açıdan uygun görüldüğüne dair karar formu ekte sunulmuştur.
Gereğini bilgilerinize arz/rica ederim.

e-İmzalıdır

Kurul Başkanı

Sorumlu Araştırmacı	Yardımcı Araştırmacılar	Çalışma Konusu
Prof. Dr. Ayşe Fulya MANER	Öğrenci / İskender ÖZATLI	Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kırklareli Üniversitesi Örneği

Ek: Etik Kurul Karar Formu (2 Sayfa)

Adres: Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurul Başkanlığı
Telefon: 0288 214 54 13 Faks: 0288 214 70 86
e-posta: Elektronik Ağ: <http://www.klu.edu.tr/>

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://cbysorgu.klu.edu.tr> adresinden IAPD-HLPR-8MG3 kodu ile yapılabilir.

EK-2 Araştırma İzni

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı

Sayı : 22578978-044-E.4837
Konu : Anket Çalışması Hk.

17/09/2019

Sayın; İskender ÖZATLI

İlgi : İskender Özatlı 12/09/2019 tarihli ve 14683 kurum sayılı yazınız.

İlgi yazınız gereği; "Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Genel Özyeterlilik Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kırklareli Üniversitesi Örneği" başlıklı tez çalışması için 21.10.2019 - 21.03.2020 tarihleri arasında 2019 - 2020 eğitim öğretim yılında kayıtlı lisans 1. sınıf öğrencilerine yönelik yapılmak istenen anket çalışması talebi; araştırmanın yapılacağı öğrencilerin bilgi güvenliğinin sağlanarak ve özel bilgilerinin üçüncü kişilerle paylaşılmamasına özen gösterilerek yapılması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır

Adres: Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Kayalı Kampüsü /KIRKLARELİ
Telefon: 288 2129670 Faks: 0 288 2129679
e-posta: Elektronik Ağ: <http://www.klu.edu.tr/>

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebysorgu.klu.edu.tr> adresinden 6A18-33Y0-8ROU kodu ile yapılabilir.

EK-3 Genel Özyeterlilik Ölçeği

Lütfen aşağıdaki maddelerin <i>sizi ne kadar tanımladığımı</i> , her maddenin karşısında bulunan <i>numaralardan birini</i> yandaki düzeylere göre <i>işaretleyerek belirtiniz</i> .		Sizi ne kadar tanımlıyor?				
		(1) Hiç	(2) Az	(3) Orta	(4) İyi	(5) Çok İyi
1.	Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.	1	2	3	4	5
2.	Sorunlarımdan biri bir işe zamanında başlayamamamdır.	1	2	3	4	5
3.	Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam başarana kadar uğraşırım.	1	2	3	4	5
4.	Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada pek başarılı olamam.	1	2	3	4	5
5.	Her şeyi yarım bırakırım.	1	2	3	4	5
6.	Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
7.	Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.	1	2	3	4	5
8.	Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.	1	2	3	4	5
9.	Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.	1	2	3	4	5
10.	Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim	1	2	3	4	5
11.	Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.	1	2	3	4	5
12.	Bana zor gelen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
13.	Başarısızlık benim azmimi arttırır.	1	2	3	4	5
14.	Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.	1	2	3	4	5
15.	Kendine güvenen biriyim.	1	2	3	4	5
16.	Kolayca pes ederim.	1	2	3	4	5
17.	Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum.	1	2	3	4	5

EK-4 Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

ANNEM					Arkadaşlar, kendi <i>çocukluğunuzu hatırlamanızı</i> , anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlara sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.	BABAM				
HİÇ Böyle Davranmaz	ARADA SİRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır	HİÇ Böyle Davranmaz		ARADA SİRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır	HEP BÖYLE Davranır		
1	2	3	4	1- Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	2- Ne zaman üzgün olsam ısrarla "neyin var" diye sorardı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	3- Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	4- Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu	1	2	3	4		
1	2	3	4	5- Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	6- Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	7- Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	8- Sınav sonuçlarının açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi	1	2	3	4		
1	2	3	4	9- Çok sık nasihat ederdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	10- Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	11- Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	12- Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	13- Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	14- Duygularımı her zaman merak ederdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	15- Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	16- Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	17-Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.	1	2	3	4		
1	2	3	4	18- Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	1	2	3	4		
1	2	3	4	19- Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	20- Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.	1	2	3	4		
1	2	3	4	21- Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	1	2	3	4		

EK-5 Genel Özyeterlilik Ölçeği Kullanım İzni

[Eylemler](#)

Kime: İSKENDER ÖZATLI

02 Eylül 2019 Pazartesi 10:19

Merhaba Sayın Özatlı,

Ölçeği tüm çalışmalarınızda izne tabi olmadan kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Dr.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	İskender	Soyadı	ÖZATLI
Doğ.Yeri		Doğ.Tar.	
Uyruğu		Email	

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mez. Yılı
Doktora		
Yük.Lis.		
Lisans		

İş Deneyimi

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.			
2.			
3.			

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*	ÜDS/YDS/YÖK DİL Puanı	(Diğer) Puanı
İngilizce					

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı			